

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 3 kor.

Nyitlteri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézervény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, szeptember 27.

Házilag.

A Mezőssy-üggyel kapcsolatban az alkotmánypart közlönyében, a következő igen érdekes vezércikk-részletet olvassuk:

Meg kell gondolni, mit jelent a mai időkben a közbékének politikai izgalmakkal való felverése s mit jelent a forma szerint kisebbségben álló demokratikus politika számára ez ügynek felkavarása, egy exponált bajvivójának kikezdése. O, nem azt mondjuk ezzel, hogy az ügyet le kellett volna nyelni vagy simítani. De lett volna tisztos és fogantatos mód egyéb is, mint a nagy nyilvánosság előtt való, hogy úgy Mezőssy, mint a szűkebb politikai világ értesüljön e vádakról s ezek teljes hitelességgel tisztáztassanak.

Bizony, ez érdekes olvasmány. Tehát a mai viszonyok között nem szabad a közbékét politikai izgalmakkal felkorbácsolni és jobb lett volna a Mezőssy-aféért suba alatt elintézni.

Kik mondják ezt? Azok, akik Tisza István kormányzása alatt ugyancsak a világháboru idején valósággal utaztak a botrányokban. Nem volt nap, hogy egy-egy összeérhetetlenségi skandalummal ne kedveskedtek volna. Minden jelentéktelen ügyet panaszává duzzasztottak. De nemcsak a sajtóban, hanem a képviselőházban is eszeveszett botrányokat inscenáltak, hogy reszkettek föle a fiaiak. A legkényesebb hadikérdésekből csapatok világraszóló hecceket s Tisza hiába kérte őket, hogy ha valami sérelmet tapasztalnak a hadseregben (nem személyekről volt szó) azt mondják meg neki és ő nyomban intézkedik. Nem hallgattak rá, hanem cipelték a főremsra és tomboló színjátékot rendeztek hozzá. Azt senki se mondja, hogy most más időkben élünk, mert most a választójoggal vajudunk. Ha mérlegre tesszük a két korszakot, akkor a legtárgyalagosabb itélettel meg kell alapítani, hogy a mikor az entente arra spekulált, hogy itt bent fordul fel fenekesül minden, mégis csak kényesebb volt a helyzet, mint ma, amikor csak egy belső ügyünket akarjuk rendbe hozni.

És ime: most egyszerre nem szabad a nyugalmat felkavarni és személyi ügyeket is titokban kell intézni. Tisza maga oivasta fel a kijáró honatyák névsorát, mert erre igenis kell a nyilvánosság, ők pedig ezt is csendben, házilag szeretnék elrendezni.

Mennyire megváltoztak ezek az urak a hatalom árnyékában. A korrupció ülczői most már megelégszenek, ha négy szemközti intézik el az ellenük kikotort vádakat, sőt ezt tartják a tisztos módnak. Mintha a korrupció nem akkor tenyészne legjobban, ha titokban marad. És nem szabad ma már politikai botrányt csinálni, mert mikor Tiszák uralmáról volt szó, ja, az egészen más volt.

Az igazságügyminiszter aktuális kérdésekről.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Grecsák Károly igazságügyminiszter a következő nyilatkozatot tette az Aradi Közlöny fővárosi tudósítója előtt:

— A lakbérleti rendeletet véleményem szerint több irányban módosítani kell. Ami az albérlet kérdését illeti, kétségtelen, hogy a mostani állapot fenn nem tartható, mert ez ürügyül szolgálhat arra, hogy aki akarja, lakásuzsorát folytasson. Hogy milyen irányban fognak intézkedések történni, annak most még nem akarok elébe vágni. Remélem, hogy a lakbérrendelet módosítása, amelynél figyelembe akarjuk venni a háziurak jogos igényeit is, november előtt elkészült és életbe léphet. A háztulajdonosok jelentékeny veszteséget szenvedtek a hadbavonult lakók felhalmozódott lakbérhátralelkáknál. Ez méltánylandó veszteség és a kérdést úgy lehet megoldani, hogy ezen a ponton az államnak kell közbelépnie, és bizonyos tekintetben a terheket magára kell vállalnia. Hogy ez milyen formában történik arra most még nem tudok felelni, mert a kérdés beható tanulmányozást és a pénzügyminiszteriummal való tárgyalásokat igényel. Annyi bizonyos, hogy a háziurak jogos követeléseikről nem mondhatnak le.

— Az ügyvédhelyettesi intézmény megszüntetése tárgyában nyilatkozatra hívtuk fel az ország valamennyi ügyvédi kamaráját és a válaszok beérkezése után remélhetőleg olyan módokat találunk, amelyek kielégítik az ügyvédhelyettesek érdekeit.

— A közjegyzőhelyettesek közjegyzői állásokra leendő kineveztetése tárgyában az a véleményem, hogy a közjegyzői állásokra elsősorban közjegyzőhelyetteseket kell kinevezni, ezt az elvet azonban nem lehet teljes szigorúsággal végrehajtani, mert tekintettel kell lenni a harctérről hazajövő ügyvédekre is, azonban az elsőbbség a közjegyzőhelyetteseké. A közjegyzői állások szaporításával, illetve a székhelyek megosztásával is komolyan foglalkozunk, az erre vonatkozó szükséges előkészítések rendelkezésemre már megindultak s ha az adatok együtt lesznek, a közjegyzői állások szaporítására vonatkozó előterjesztést azonnal megteszem. Remélem, hogy ugyanakkor a díjkérdés módosítása tárgyában is javaslatot tehetek. A gazdasági élet követelményeit e téren is összhangba kell hozni és a közjegyzői díjak ennek folytán a jövőben emelkedni fognak.

— A közel jövő legsürgősebb feladata az igazságügyi kormányzat terén az értékhatárok újabb megállapítása úgy az anyagi büntető-törvénykönyv terén, mint a polgári perrendtartásban, mert az ezekben felállított értékhatárokat ma már megtartani nem lehet. A bírói szervezet végleges megoldása iránt is javaslatot akarok lépni a parlament elé már az őszi ülészakban. Az országos ügyész és bírói egyesület a napokban nyújtotta át emlékiratát

erre vonatkozóan. Az egyesület még elnökségem alatt dolgozta ki ezt a tervezetet, ismerem azt és a törvényjavaslat elkészítésénél ez fog alapul szolgálni. A miniszteriumban már a jövő héten megindulnak a tárgyalások. A javaslat a külön bírói státus visszaállítását, a helyi időszakos előléptetések intézményének kiépítését, a bírói szervezetek önkormányzati jogának kiterjesztését veszi figyelembe és elsősorban ezeken az elvi alapokon fog felépülni. A tervezet a bírói függetlenséget akarja és fogja megerősíteni.

Nagy harcok Flandriában.

— London bombázása. —

Berlin, szeptember 26. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

A flandriai harcvonalon tegnap óta a tüzharc ismét erősen feléledt. Reggel csapataink erőteljes rohammal ismét visszavették a szeptember 20-án a Menin Iperni uttól északra elvesztett területnek egy részét. Az angolok tüzüket összpontosításával, a nagy erők latbavetésével négyszeres ellenrohamban kíséreltek meg visszanyomni. Az ellenséget visszavertük és a Polygon-erdő és az országut közt kivívott területet megtartottuk. Az angolok veszteségeiken kívül több mint 250 foglyot vesztek. Este fokozódott a tűz az Isertől a Lysig, valamint a tengerparton, ahol Ostendét a tengerről és a szárazföldről ismét lőtték. Az éjszakai erős tűz után ma reggel a tüzéség tevékenysége a houthoulsti erdőtől a Comines-Iperni csatornáig pergőtüzzé erősült, ezt követőleg az említett arcvonalnak legtöbb pontján támadásba lépett az angolok gyalogsága. A harc javában folyik. Artoisban St.-Quentin-től kétoldalt a tüztevékenység sokszorososan erősödött. Este az angolok támadást intéztek Govmeieuhá és átmenetileg behatoltak vonalainkba. Ellenlökések elűzték az ellenséget.

A német trónörökös hadcsoportja:

Az Aisne és Champagne arcvonalán több szakaszán élénk tűz alatt állottak állásaink és ütegeink, melyek a tüzet erőteljesen viszonzták. Feldeirő ütközetek ránk nézve kedvezően folytak le. Verdun előtt a Maas keleti partján a tüzharc időnkint nagy erőre kapott. Beaumonttól délre a

franciák eredménytelen támadást intéztek azok ellen az árkok ellen, melyeket ott nemrégiben elfoglaltunk. Repülőink este ismét megtámadták Londont és a csatorna két partján az angol kikötőhelyeket, Ramsgate, Margate, Dover, valamint Boulogne, Calais, Gravelin és Dünkirchen városokat. A ledobott bombák megfigyelésünk szerint nagy tüzvészeket okoztak. Egyik repülőgépünk nem tért vissza. A szárazföld felett az ellenség tegnap 15 repülőgépet veszített. Berthold főhadnagy 25-ik ellenfelét győzte le légi harcban.

Keleti harter:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

Jakobstadtnál a Driswiaty-tónál, Lucktól nyugatra és Tarnopolnál az orosz tüzéség tevékenyebb volt, mint az utóbbi időben.

József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

Szerethől délre német rohamcsapatok egészen az orosz állások hátsó vonaláig törtek előre. Az ellenséges árokművek szétrombolása után több mint 150 fogollyal és számos géppuskával tértek vissza.

Macedóniai harter:

A helyzet változatlan. — **Ludendorff**, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Visszantásított olasz felderítő osztagok.

Budapest, szeptember 26. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harter:

A Szerethnél német csapatok egy vállalkozásból, melynek végrehajtása során egészen a hátsó ellenséges vonalakig hatoltak előre, 150-nél több foglyot és több géppuskát szállítottak be.

Olasz harter:

A Monte san Gabrielen és Kálnál ellenséges felderítő osztagokat visszantásítottunk. A Tonale-szakaszon és Tolmeintól nyugatra, rohamcsapatok foglyokat hoztak be. A repülőtevékenység igen élénk volt az Isonzónál, továbbá az Etsch és a Sugana-völgyek között.

Délkeleti hadszíntér:

Csak mérsékelt tüzéségi tevékenység volt. **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor

Elkeseredett harc

Flandriában.

Berlin. A Wolff-ügynökség jeleni este: A flandriai csata Langemark és Hollebecke között tizenöt kilométernyi szakaszon még folyik. Helyenkint, az ellenség egy kilométernyi mélységben behatolt harci zónánkba, a hol elkeseredetten folyik a küzdelem.

Bern. A Neue Züricher Nachrichten jelenti: A központi hatalmak válaszában megérkezése után való napon a Vatikán egyik legfőbb funkcionáriusa az entente hatalmak egyik tekintélyes alattvalójával szemben ezt a kijelentést tette: Miután Németország hajlandó belemenni a két főfeltételbe, a döntő bíróságba és a leszerelésbe, örület és bűn volna a háborút tovább folytatni.

Madrid. A Spanyol király elrendelte, hogy a berlini udvarnál levő spanyol követet visszahívják.

London. A Telegraphnak jelentik: Buenos-Ayresben a kamara egész éjszakán át tartó ülés után ötvenhárom szavazattal tizenhét ellen elfogadta a Németországgal való diplomáciai viszony rögtöni megszakítását.

Szezonnyitó vita a színügyi bizottságban.

(Megengedett elővételi díjak. — Plüss függöny — elvben. — Kritika a rossz rendezésről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A színtársulat új szezonjára szeptember 29-én, szombaton nyitja meg a színház új kapuját. A szezon megkezdése előtt Szendrey Mihály színigazgatónak több kérése volt a színügyi bizottsághoz, és ezek miatt a bizottság Barabás Béla főispán elnöke alatt ma ülést tartott.

A bizottsági ülésen felolvasták az igazgató kérését, amely két részből áll. Az egyik kérés a színházi

jegyek elővételi jogának visszaállításáról.

szólt. Három év előtt ugyanis a színügyi bizottság már megengedte, hogy a színházi jegyeket bizonyos csekélyebb elővételi díj ellenében a közönség az előadás előtt több nappal megvehesse. Az elővételi jogot a háború második évében megszüntették és most Szendrey kéri hogy azt a bizottság a viszonyok állandó rosszabbodására való tekintettel újból állítsa vissza. Az elővételi díj az elsőrendű páholyoknál 1 korona, a másodrendű páholyoknál 50 fillér, a támlásszékekénél 20 fillér és az erkély-jegyeknél 10 fillér lenne. Az elővétel az egyik vasárnaptól a következő vasárnapig tartana és az ezekből a díjakból befolyó összeg, ha nem is jelentékenyebben, mégis valamennyire emelné a társulat bevételeit.

A kérés ismertetése után úgy látszott, hogy azt a bizottság minden vita nélkül teljesíti. Az első felszólaló, Lócs Rezső h. polgármester ugyanis a színigazgató kérését jogosnak és méltányosnak állapította meg és elfogadásra ajánlotta. Kovács Vince kultúr tanácsos azonban ellenezte azt, s felszólalása folytán kisebb vita keletkezett. Stauber József a kérés mellett melegen pártolva, elfogadásra ajánlotta. Rámutatott, hogy a fővárosban a szezon megkezdésekor a legtöbb színháznál 150—200 százalékos helyáremelések voltak. A társulat kiadásai a háború óta horribilisen megsaporodott. — A színház befogadó képessége minimális, ennél fogva a jövőre csekély és a társulat tagjai a mai nehéz viszonyok között csak nehezen tudják fenntartani magukat fizetésükből. Ha tehát a társulat ilyen csekélységet kér a bizottságtól, akkor azt minden további nélkül meg lehet adni. Variassy Lajos polgármester szólalt fel ezután és hangoztatta, hogy annak idején ő maga volt

leginkább amellett, hogy töröljék el a színházi jegyek elővételi jogát. most azonban jól tudja, hogy a színészek úgy vannak fizetve, hogy megélhetésük csak a legnehezebben van biztosítva. A szerény kérést méltányosnak tartja s javasolja, hogy a bizottság teljesítse azt. Jegessy Károly dr. főügyésznek az a kívánsága, hogy a bizottság úgy teljesítse a kérést, hogy az elővételi jogot csakis visszavonásig adja meg. A főispán ezután kimondotta a határozatot, mely szerint az elővételi jogot a bizottság visszavonásig megadja, de az elővételi jog az aznapi és a délutáni előadásokra nem érvényes.

A színigazgató másik kérése már régebben ismeretes a közönség előtt és többször beszámoltunk róla, hogy Szendrey Mihály a színház mai függönyének egy modern plüss függönnyel való kicserélését tervezi. Most aziránt adta be Szendrey Mihály színigazgató kérését, hogy a színház átalakítására megszavazott hetvenezer koronából

a város szerezzze be az új függönnyt és engedélyezze az ezzel összefüggő kisebb munkálatok elvégzését.

Az új függönyhöz a kérelem szerint a város alkalmi vétel folytán igen olcsó áron juthatna s ez a változás, mely a függöny felcserélésével a színpadon előállna, az előadások nívóját is nagyban emelné. Ez a kérelem már nagyobb vitát provokált. A bizottság tagjai közül többen a függöny felcserélése mellett foglaltak állást, többen pedig annak az aggodalomnak adtak kifejezést, hogy átalakítási munkálatokra megszavazott hetvenezer koronából semmi esetre sem fog kitelni a függöny felcserélésének költségei. Variassy Lajos polgármester a kérdés megoldását a háború utánra gondolja halaszthatónak. Ezzel szemben Zerkovitz Rudolf arra kérte a bizottság tagjait, hogy az új függönnyt okvetlenül szerezzék be a város és az ezzel kapcsolatban levő munkálatokat is rendezze el. Legutóbbi budapesti tartózkodása alkalmából utána járt a dolognak és fölkereste az ajánlatot tévő Haász Fülöp budapesti céget, akivel a függöny felcserélését részletesen megtárgyalta. Az a függöny, amit ez a fővárosi cég az aradi színháznak megvételre ajánl, egy fővárosi színház részére készült, de az anyagot valahogyan elszabták. Így tehát a cég most mondhatni potom áron hajlandó a függönnyt Aradváros rendelkezésére bocsátani. Az anyag elsőrendű. És azt a szállító cég olyan áron adja, amely a békeártnál is jóval olcsóbb. Ma egy ilyen függöny beszerzése többre kerülne negyvenezer koronánál is. Tudomása szerint a cég ezt a függönnyt hatezer koronáért adja át az aradi színháznak. De különben is a mai függöny mellett s azokkal a szufitákkal, melyek a színpad két oldalán a függöny mögött vannak elhelyezve, rendes előadást tartani lehetetlen. Ezek a szufiták a nézőben összerombolnak minden illuziót. Az interiőröket a mostani függönnyel elképzelni lehetetlen. Bátran kijelentheti Arad város színházba járó közönsége és bérlőközönsége nevében, hogy a kérés mellett okvetlenül teljesíteni kell. Ezt a kérdést amugy sem fogja abbahagyni. Más városokban mindenütt a színházak új és modern plüss függönyökkel vannak felszerelve. Meg kell adni a színtársulatnak a módot arra, hogy jó előadásokat produkálhasson, hogy azokat az előadásokat ilyen külső hibákkal ne rontsuk el és ha teljesítjük a kérést, akkor a színtársulattal szemben a közönség is követelőzőbb lehet.

Kovács Vince kultúr tanácsnok a gyengébb előadásoknak okát abban látja, hogy a társulat gyengébb. Aradon a színtársulat műsorából még ma is hiányzanak az opera előadások. Kassán

kisebb színház van, mint Aradon, a kassai társulat elmúlt szezonjának jelentéséből azonban mégis azt olvassa ki, hogy ott tizenhét opera előadást tartottak, és meg kell jegyezni még azt is, hogy a kassai társulat se kap szubvenციót. Ezután ismét Zerkovitz Rudolf szólalt fel, aki a színházban járó közönség nevében kérte a bizottság tagjait, hogy meg kell keresni a módját a kérelem teljesítésének.

Módot kell adni a társulatnak jó előadások rendezésére,

— mondotta — és akkor erélyesebben lépünk fel a színházgatóval szemben s jogosabban követelhetjük mindazokat, amiket Arad város színházba járó közönsége igényel. Tíz éve járok a színházba és azóta láttam már Aradon elsőrendű opera előadásokat. Hozzá kell azonban ehhez fűzőm azt a megjegyzést is, hogy háboru előtt a hány opera előadást láttam a színházban, mindég csak fél ház volt. A közönséget az operákra nevelni kell. Ennek a közönségnek akkoriban csak a frivol operettek tetszettek. Megállapítom azonban, hogy a viszonyok a háboru utóbbi éveiben megváltoztak, úgy, hogy a mult évi opera előadások mindég zsufolt házat vonzottak.

Zerkovitz Rudolf fejtegetésére Kovács Vince kultúratanácsnok azzal válaszolt, hogy az opera előadásokon a bizottság több tagjával megállapította, hogy az előadásokat a kar tönkreteszi. Ez volt az oka annak, hogy azelőtt ezeket az előadásokat az aradi közönség nem látogatta.

A legtöbb kifogást azonban a rendezés ellen lehet emelni.

A kultúratanácsnok eme megjegyzésében a bizottság majdnem valamennyi tagja is osztozott. Megállapították, hogy az operettek és az operák rendezése nem megfelelő a közönség modern igényeinek.

— Vannak urak — mondotta Kovács Vince kultúratanácsnok — akiket művészi szempontból tiszteletben kell tartani, akiknek képességeik előtt én is hajlandó vagyok meghajolni, de akikről megállapíthatjuk már számtalanszor, hogy felettük az idő már rég elhaladt és akik az előadások rendezésére teljesen alkalmatlanok. Ha a társulatnál egy hivatalos magaslatán álló rendező lenne, akkor minden egész másképp menne. Az hiányzik, hogy nincs olyan ember, aki egy mai modern operettet, vagy operát betudna rendezni.

A bizottság ezután megállapította, hogy a függöny kicserélése, a színpad világításának új berendezése és a színpad felcserélése összesen tizenkilencezer korona költséggel járna. Zerkovitz Rudolf és Mülek Lajos dr. indítványára a bizottság elhatározta, hogy a kérelem teljesítését pártolva, azt a tanácshoz terjeszti. Barabás Béla dr. főispán megígérte a bizottság tagjainak, hogy még e héten amugy is a fővárosba utazik és ebből az alkalomból fölfogja keresni a függöny kicserélésére ajánlatot tevő céget is, akivel az ügyet részletesen meg fogja tárgyalni.

Lukácsy Lajos dr.-nak azt az indítványát, hogy a színházi bizottság tagjai közül ezentul minden nyolc napban felváltva két-két tag tartson ügyeletet a színházban, a bizottság elfogadta.

FIGYELMEZTETÉK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el. :-: :-: :-: :-:

Nem kapnak semmit az aradi tisztviselők.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi állami tisztviselők beszerzési csoportja nagy reményekkel alakult meg, de sajnos távolról sem váltak valóra azok az elképzelések, amelyek a tömörüléshez fűződtek. Egy vigasztalása van eme szegény tisztviselőknek, akik azt hitték, hogy a budapesti központi hatóságoktól kapott ígéretük valóra is fognak válni és az ő élelmezési viszonyaik megjavulnak és ez az, hogy budapesti kartársaiknak sem jobb a sora. Azok is tele vannak panasszal és azoknak is üresek az éléskamrájuk.

Az aradi csoport legutóbb tartott ülésén sokféle irányban tett kezdeményező lépést, a kiküldöttek fel is mentek Budapestre, de bizony nem hoztak onnan szép szavaknál és üres ígéretknél egyebet. Amint kértek az nincs, amire szükségük van azt nem tudják nekik kiutalványozni. Nagy az elkeseredés az állami tisztviselők körében a miatt, mert most már látják, hogy azon a százezer korona kamatmentes kölcsönön kívül, amelyet a pénzügyminiszterium Barabás Béla főispán hathatós közbenjárására kiutalt, egyéb segítségre nem számíthatnak.

A panaszok nem új keletűek, mert már hónapokkal ezelőtt arról kellett meggyőződniük, hogy az ügyüket az Országos Közélelmezési hivatalban nem intézik azzal a szeretettel és nincsenek rájuk azzal a tekintettel, amelyet elvárhatnának és amelyre szükségük lenne. Ennek az Országos Hivatal késégtelen bizonyítékát szolgáltatotta azzal, hogy lehetlenné tette a tisztviselőknek a buza, illetve a lisztbeszerzést. A csoport körülbelül tizenegy waggon gabonát kötött le Vásárhelyi Dezsőnél és a bányai főhercegi uradalomnál, azonban erre még máig sem kapta meg a vásárlási engedélyt, úgy, hogy a szerződéseket kölcsönös megállapodással az uradalmakkal fel is bontották. A vezetőségben nagy az elkedvetlenedés, noha ennek nem adnak kifejezést, mert a decorum kedvéért tartózkodnak a keményebb kritikától. Azonban biztos tudomásunk van róla, hogy azok a tisztviselők, akik budapesti ismerőseik révén az ottani viszonyokról már tájékozódtak, sűrűn emelegetik bizalmasabb körben, hogy még az élelmezés terén is a protekció rendszer ütötte fel a fejét és csak az jut valamihez, aki legalább miniszteri tanácsos. Ezt a megállapítást megerősíti fővárosi tudósítónk éppen ma érkezett érdekes riportja, aki a pénzügyminiszterium alá tartozó hivatalok ellátására létesített pénzügyi alkalmazottak Beszerzési csoportja körül történetekről következőket mondja:

— A pénzügyi ágazatba tartozó államhivatalnokok igen nagy tömeg embert tesznek ki. A pénzügyminiszterium hatalmas gárdáján kívül odatartoznak a fővárosi és pest-megyei pénzügyigazgatóságok, az illetéki-szabási hivatal, a dohányjüvedék, fővármihivatal, pénzügyőrség, s még néhány kisebb hivatal. A csoport elnöke Vass Tamás miniszteri tanácsos, titkára Köbzig Ferenc osztálytanácsos. E nagy tömeg embert a budai Főutca 1. számú pénzügyi épület egy szűk lejárata pincehelyiségben elégitik ki, amely előtt naphosszat hosszú sorban állnak családok, szolgák, nyugdíjas özvegyek, kisasszonyok, nem ritkán méltóságos urak is. Azaz,

hogy különbség van mégis, mert a méltóságos urak legalább megkapják, amit kérnek, mialatt az ügyefogyott özvegyeket gyakran kifizetik azzal, hogy nincs semmi.

(Dühöng a protekció.)

A legelső panasz az, hogy az árucikkek felosztása részrehajlóan történik. *Kisember csak akkor kap árut, ha marad.* A csoport hétről-hétre körlevélben tudatja tagjaival, hogy mit fog a következő héten forgaiomba hozni? Az e heti szelvény 4—5 cikket sorol fel: burgonyát, Franck-kávét, tököt, hadiszappant. De ha a szegény hivatalnok beugrik a körlevélnek, és elmegy tököt vásárolni a csoporthoz, előtti egész délutánját az utcán való ácsorgással míg meg tudja, hogy két kiló burgonyát kívül semmit sem kaphat. *Számtalan cikk szétosztásra kerül anélkül, hogy a lisztán szerepelne.* Ezekről a cikkek-ről csak a beavatottak tudnak, akik nem is mennek el az ácsorgók közé; a csoport rendszerint hazaszállít részükre mindent.

(Mit adnak az állami szénbányák?)

A pénzügyminiszternek szénbányái vannak, de a csoport egyetlen darab szenet sem tud tagjainak biztosítani. A kincstári faraktárak egy fél kiló fát sem juttattak még pénzügyi tisztviselőknek. Megtörtént, hogy a budapesti pénzügyőri laktanyák tüzelőanyag-szükséglete tárgyában a székesfehérvári pénzügyigazgatóság egyenesen a kereskedelmi miniszteriumhoz fordult. Ott azt a felvilágosítást kapta, hogy kérjen a közvetlen felettes hatóságától, a pénzügyminiszteriumtól, hiszen a pénzügyminiszter egyik tanácsosa személyesen és hivatalból tagja a szénelosztó bizottságnak. A kiküldöttek szépen megköszönték a felvilágosítást, amellyel most már a megjelölt miniszteri tanácsoshoz fordultak. Az illető haragra lobbant és ezzel küldte el a saját embereit:

— Hogy én a szénelosztó bizottságba ki vagyok rendelve, az hivatalos titok, a kereskedelmi miniszteriumnak nem volt joga az ügyet a nyakamra szabadítani!

(Semmi se sincs a csoportnak.)

Igy gondoskodnak a pénzügyminiszteriumban a hivatalok és tisztviselők érdekeiről. De maradjunk csak az élelmezési csoportnál. Azzal, hogy a csoport két-három hetenkint néhány kiló burgonyát vagy paradicsomot juttat tagjainak, ez a nagy testület tiszser felfordulhatna éhen. Zsirt, husz, tüzelőt, cipőt, ruhát zöldseget, szóval a konyhára és háztartásra való cikkeket várnak a pénzügyi tisztviselők. Mind-zekből csaknem semmit sem kaptak. Amint kapnak, az alapizsának is kevés és napokot, heteket kell érte az utcasarkon álldogálni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Medgyaszay Vilma már férjhez is ment

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A szép, szőke és zsenális művésznő már férjhez ment. Ugy, ahogyan hozzá, ideges talentumához illik, regényes előjáték után. Mint az Aradi Közlöny megírta a magyar Yvette Gilbert belészeretett annak a színháznak a titkárába, amelyben sok száz estón át az elragadó közönség tapsolt neki. A szép és pikáns szőke fej többé nem fog megjelenni a régi rivaldának a villamos fényében.

Medgyaszay Vilma, mint ismeretes, megvált a Modern Színpad kötelékéből akkor, amikor Bardos Artur dr. igazgató nem akarta többé szerződteni Vámos Arpád titkár, aki olyan szerencsés, hogy az állása helyett most olyan feleséget kap, mint Medgyaszay Vilma. A művésznőnek stílusa van és karaktere, őt nem lehet megijeszteni: kabinetkérdést csinált Vámos titkár szerződteséből és amikor a dolog nem dőlt el úgy, ahogyan ő akarta, elment ő is a színházról. Medgyaszay Vilma biztosan nem gondolt arra, hogy ő nincs kötve sehová, hogy az ő művésze mindenütt arany. Biztosan azzal a spontán és szép mozdulattal állott oda a bajba jutott férfi mellé, amelyivel megjelenik a bordó függöny előtt a reflektor fehér fényében.

Az esküvő ma délelőtt tizenegy órakor volt a hatodik kerületi anyakönyvvezető előtt és a művésznő már nyolekor fölkel. Ötözött, amikor kint a fasort villa fái közt még ott volt az őszi reggel köde.

Az aktusnál a menyasszony részéről Bíró István dr. a vőlegény részéről Polgár Lajos volt a tanu.

— Következő zenéudonságok: Ó Teréz! Kerek a káposzta, hügocskám, tyukocskám, Tavasz és Szeretem, kaphatók Kerpel könyvkereskedésében.

Német tudós akciója a többférjűségért.

— Röpirat a „mellék-házasságról”. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kiterjedt körök foglalkoznak mostanában annak a problémának megoldásával, hogyan lehetne a háború után az összerombolt világot újjáépíteni. Nagyon sok megoldással állnak elő szakemberek és nem szakértők egyaránt. Így: gyermekjutalom nem szakértők egyaránt, így: a gyermekjutalommal, a törvénytelen gyermekek egyenjogúságával stb. Ezek a megoldások szociálpolitikai természetűek és az a céljuk, hogy a már megszületett gyermekeket az élet-küzdőben támogassák. A királynak legutóbbi rendelkezése, amely a harcos menyasszonyára és gyermekeire vonatkozik, ebbe a gondolatkörbe tartozik.

Más csapáson halad az a megoldás, amelyvel egy birodalmi férfi áll elő. Torges Károly Hermann német író „Mellék-házasság” címen röpiratot adott most ki, amelyben elsősorban az asszonyokhoz fordul. Abból a tényből indul ki, hogy Németországban az 1910. évi népszámlálás adatai szerint 13 millió házasságra alkalmas 18—45 éves férfi közül 7 millió agglégény volt. Erről az alapról kiindulva háborút üzen az agglégényeknek, amúgy első lépés lenne a születések csökkenésének megállítására. Elsősorban azt ajánlja, hogy az agglégényeket nehéz adóval kell sújtani. De agglégénység leküzdésével az emberhiányt, amelyet a háborús veszteségek okoztak, még korántsem lehet kipótolni. Torges azt ajánlja, hogy használják fel a férfiakat a háború következtében női hivatásuk teljesíthetőségétől megrabolt nők javára. Erről a legcélszerűbb módszer volna az az intézmény, amelyet *mellék-házasság* névvel jelöl meg.

Minden rendű és rangú nő, aki bizonyos meghatározott életkort elért, a haza érdekében nemcsak jogosult, hanem köteles mellék-házasságra lépni, természetesen csakis személyi vonzalom alapján. Ennek a vonzalomnak csak *nő ember lehet a tárgya és pedig a feleségnek engedelmével*. Ezt a feltételt szükségesnek tartja a röpirat szerzője azért, hogy az előrelátható erkölcstelenségnek gátat lehessen vetni. Az ilyen törvényes mellék-házasságból eredő gyermekek az anya nevével viselik és az állam veszi őket gondozásba, amennyiben az anya nem hajlandó erre. Ebben a tekintetben a megoldás nem megy oly messzire, mint a legutóbb

Magyarországon behozott humánus rendelet, amely a harcosok törvénytelen gyermekeit törvényeseknek ismeri el. A szerző szerint az ilyen mellék-házasságból születő gyermekek minden tekintetben egyenjogositottnak tekintendők a társadalomban. Az anyák hazafias érzésük jelvényeként keskeny jegy-gyűrűt viselnének.

A mellék-házasság ferbontható, mihelyt a célt, amiért kötötték, elérték. Ezzel szemben a *kétrendbeli nem törvényen kívüli viszonyát tiltás el és szigorúan büntessék*. Az agglégényeknek a mellék-házasságtól való eltiltása teljesen megelégné a szerző által az agglégénység ellen indítandó harcnak. Mert az agglégénynek valószínű jutalom volna, ha megengednék neki a mellék-házasságot, amelynek gazdasági fölsíntető jele éppen az, hogy az apának nem kell gondoskodnia a mellék-házasságból született gyermekekről.

A mellék-házasság nagy értékét Torges a fajnevelés terén látja, amennyiben a nő férfiak között sokkal több az egészséges férfi, mint az agglégények között. De pszichikai szempontból nagyra értékeli a mellék-házasságoknak erkölcsileg szabályozott viszonyait.

Torges szerint minden házasságon kívüli érintkezést a törvény erejével szigorúan kell büntetni. Nem az elcsábított, hanem a csábító bűnhődjék. A törvénytelen gyermek apja köteleztessék arra, hogy az elcsábított leányt nőül vegye. Ha azonban már nő, akkor vegye magához a gyermeket és ismerje el a magáénak.

A szerző azonban nem tekinti a népesség szaporodásának ezt a módját végérvényes intézménynek, hanem szükségszerű segítőeszköznek husz esztendei átmeneti időre. Azt reméli ugyanis, hogy husz év alatt el lehet érni azt a célt, hogy szaporá és erőteljes utódok nőjjenek fel!

A pápai jegyzék előzményei.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécsből jelentik: Egy újságírónak alkalma volt ma a központi hatalmak válaszára beszélgetést folytatni előkelő egyházi személyiséggel, aki a római Kuria hangulatáról és szándékairól közvetlen összeköttetésénél fogva kiválóan tájékozva van. A prelátus a pápai jegyzék előzményeiről a következőket mondta.

— XV. Benedek pápa és Gasparri bíbornok az összes diplomáciai és lélektani körülményeknek alapos mérlegelése után szánták el magukat, hogy a békekötés érdekében gyakorlati akcióba lépjenek. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a római Kuria diplomáciája, nagy hagyományaihoz híven, ma is a legavatottabb fórum az európai helyzet összes árnyalatainak és rugóinak fölismerésében s tájékozottsága ma is oly körülményes, mély, csaknem istáti, mint valaha Bizánc és Velence bárge agynöve volt.

Bármennyire szívéhez nőtt is a pápának a béke helyreállításának vágya, teljesen kizárt, hogy épp a stockholmi internacionálé eddig sikertelen erőfeszítései után most a másik nagy nemzetközi hatalmat is kitenni engedje az esetleg súlyos tekintélyi sérülést okozó kompromissziónak. Kizárt, hogy a pápai diplomácia elküldte legyen jegyzékét a hadviselő államokhoz, ha előzőleg számos tény és jelenség felbukkanása, sőt a terep földértése után bekövetkezett hangulat erre egyenesen fel nem bátorítja.

A pápa, minth a világ kötszázhetven millió katolikusának atyja, ma kutyje a legjobb és legtárgyilagosabb információknak, melyek naponként a világ minden részéből érkeznek hozzá. Jobban, mint bárki más, tudja, mily rengeteg horderőjü elváltozások sötétlenek annak a jelenségnek felszíné alatt, hogy az entente államaiban a szocialisták mindenütt a kormányok ellen foglalnak állást. Rómában nem került e az illetékes egyházi körök figyelmét a központi hatalmak stratégiai helyzetének meglepő feljavulása s hogy Riga este s az orosz vereségek nyomában mekkora decrescendo állott be Londonban és Párisban. A Vatikánban fájdalommal megüldötözték keltett Olaszország reménytelen katonai és gazdasági helyzetét: Sa voya csillaga sohasem volt annyira nadirban s a Szentatyáé anyira a zeniten, mint a

és tizenegyedik Isonzó-csaták vérbeázt erőfeszítései után.

Ilyen kilátások között röppent föl a béke galambja a San Pietro kupolájáról.

Béke: 1918. januárjában.

(Aradi jóslat a háború befejezéséről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Valamelyik nap egy igen előkelő és nagy intelligenciájú aradi úr hírlapírókkal beszélgetve tréfásan jegyezte meg, hogy míg a lapok az első oldalukon jóleső béke híreket közölnek, addig néhány oldalal odébb kétségbeejtük az olvasót azzal a tudósítással, hogy például Amerika három évre akarja meghosszabbítani a háborút.

— Ez igen sajnálatos dolog — mondotta az egyik újságíró — de hát mi nem tehetünk róla. Tessék elhinni, hogy sokkal szívesebben írunk tele a lapot elejétől végig igaz béke hírekkel, mint egy sor csunya háborús értesüléssel. Nekünk mindent meg kell írunk, ami a nap eseményeihez tartozik.

— Igaz, igaz — szólott az intelligens újságíró — de ha mi mégis szívesebben olvassuk a béke híreket. Legyenek szívesek az urak gyártsák azokat szorgalmasabban. Ami apai szívünknek csak ezek a meleg és mámorító hírek esnek jól, még ha nem igazak akkor is.

Ez az újságíró igazi hangulata. Ma már csak a békéről akar olvasni és hallani. Hogy ez a kívánsága teljesüljön, adjuk az alábbi levelet úgy, ahogy kaptuk. Akinek lelki szükséglete az, higgyen neki és, aki valamivel cinikusabb és pesszimistább, az mosolyogjon rajta.

Tekintetes Szerkesztő ur! Szíveskedjen az alábbi soraimnak becses lapjában helyet adni.

A haszonleső börtönzárakat és az uzorásokat s valamint a hitlenné s becselenné lett hadi hitveseket nem számítva ide, milliók-milliók, apák, anyák, hitvesek, gyermekek s a fronton küzdő hősök elfojtott lélekzettel, s forró óhajással várják a békét. Azt a békét, amelynek megkötése után meg fog szünni az egymást soha nem látott, egymásnak soha nem vétett emberiségek között, a jelenleg folyó irtózatot tömeg mészárlás.

Hogy a béke apostola hogy és mikor születik meg, erre ad feleletet az én alábbi jóslatom.

Jóslat.

1-ször: Gyönyörű lesz az időjárás egész január 12-ig. Ezután pedig szeles, fagyos időjárás lesz egész március feléig.

2-ször: Olasz- és Oroszországban ezután folyamatosan növekedő belviszályok fogják a háború befejezését elősegíteni.

3-ször: Nem a pápa közbenjárása fogja a háborút befejeztetni. A háború hamaros befejezését a monarchia engedékenysége és Németország fegyverei az októberi és novemberi nagy ütközetekben fogják eldönteni.

4-ször: A békekötés 1918 január hónapjában fog létre jönni.

5-ször: 1918-ban az európai összes államokban nagymérvű politikai belviszályok lesznek.

V. I.

Ki ez a kedves jós, azt a szerkesztőség a legjobb akarattal sem tudja megmondani. Isten áldása legyen rajta, ha igaza lesz. Ha nem lesz akkor is áldja meg az ég, mert legalább pár pillanatra szerzett örömet azoknak, akiknek ilyesmiben kedvük telik. Pedig de sokan

Menkes Lipót a budapesti detektivek kezei közt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Menkes Lipót élelmezési százados bűnpe-
rében, mely a temesvári hadbírósg előtt most
folyik, a következőket vallotta:

1915 szeptember 30-án megjelentem a nagy-
váradi királyi ügyészségnél, a hova idézést
kaptam. Az ügyészségen Czuczor dr. százados-
hadbíró, katonai ügyész fogadott, a ki azonnal
átadott a budapesti államrendőrség ott tartóz-
kodó kirendeltségének, melynek Czövek Sán-
dor rendőrkapitány volt a vezetője s a kivel
Német dr. rendőrfogalmazó és Bialoszkurszki
lovag detektiv is ott volt. Bialoszkurszki Lipót
detektiv felszólított, hogy menjek vele. Fel-
vezetett az ügyészségi épület első emeletére s
ott egy aszfaltos padlóju, fapadokkal butoro-
zott helyiségbe léptünk. Nevetve mondotta:

**Ez a foglyok iskolája. Ön most itt
tanulni fog százados ur.**

Majd megtanítom én!

Aztán az ablakon át látszó fogházra mu-
tatott és így szólt:

— Az ön cinkostársai már mind odaát
ülnek és mindent bevallottak. Azért ne tagad-
jon semmit, ugy sem használ.

A foglyiskolában órákon keresztül tagga-
tott engem Bialoszkurszki. Mindenáron azt akarta
kivenni belőlem, hogy csak úgy adtam fel a
nagyváradi kereskedőknek rendeléseket, ha
előbb pénzt kaptam tőlük. Miután Bialoszkurszki
sehogy sem tudta belőlem a kívánt
vallomást kivenni, egy kollegájával, a ki hoz-
zánk benézett, felhozatta Kepes Samu ügyő-
köt, a kit velem szembevitett. Kepes Samu
Bialoszkurszki felszólítására elmondotta, hogy
a Kurländer és Ullmann cég megbízásából pénz-
ajándékokat adott nekem. Ezt magam sem ta-
gadtam és bevallottam, hogy pénzt kaptam
ajándékba, de azért a céggel szemben semmire
sem köteleztem magamat és nem is tettem
semmit az érdekében.

Bialoszkurszki erre elvezetett egy irodahe-
lyiségbe, ahol Czuczor százados várakozott
velem. A százados megkezdte a jegyzőkönyv
fővételét. A jegyzőkönyv lezárása után engem
letartóztatottnak jelentettek ki. Azután felve-
zettek a középkori ügyészségi fogházba és ott

egy cellában helyeztek el. Az éjszakát álmat-
lanul töltöttem. Ruhástól rádőltem a kemény
faágyra, de nem bírtam elaludni. Reggel, ok-
tóber 1-én aztán újra elvittek a foglyiskolába,
ahol Bialoszkurszky fogadott. Ezuttal még dur-
vábban bánt velem, mint az előző napon. A
legbrutálisabban lépett fel, hogy belőlem to-
vábbi vallomást csikarjon ki.

Jobb öklöt az arcom elé tartotta és a kis-
ujján egy nikkelezett gyűrűt mutatott ezekkel
a szavakkal:

**— A dzsin-dzsiou fogásekat nagysze-
rűen ismerem.**

És ha eszembe jutna, hogy ezzel a gyü-
rűmmel önnek a homlokára esapjak, azonnal
eszméletlenül rogy össze.

Aztán újra vallatott s mivel válaszzommal
elégedetlen volt, azzal fenyegetett meg, hogy
a feleségemet is letartóztatja, ha nem beszélek.
Később ezt mondta:

— Hallja, tudja meg, hogy ajándékok el-
fogadása miatt sok tisztet a veszteségi listá-
ra juttattam. Vigyázzon, hogy maga is így
ne járjon.

Amikor szavaira megjegyeztem, hogy ez
az eljárás emlékeztet a spanyol inkvizícióra,
einikusan ezt mondta:

— Az inkvizíció, sajnos, már nem létezik,
azonban legyen nyugodt, tudom, hogyan kell
azt pótolni.

Azután eldicsekedett, hogy neki a nyo-
mozásra meghatalmazása van a miniszterek-
től s azonkívül egy külön meghatalmazása van
Hess tábornoktól, a temesvári katonai parancs-
noktól is. Ezekkel a meghatalmazásokkal a zse-
bében már szép eredményeket is ért el, börtö-
nre juttatta Obert főhadbiztost, Fiehl főhad-
nagyot és sok más tisztet is. Végül aztán az-
zal akart megpuhítani, hogy dacára an-
nak, hogy letartóztatásom óta még nem telt el
negyvennyolc óra, Czuczor százados máris az-
zal a gondolattal foglalkozott, hogy velem
szemben a statáriális eljárást alkalmazza.

Egész napon keresztül így faggattak, gyö-
törték. Ha Bialoszkurszki elfáradt, akkor fel-

váltotta Czövek rendőrkapitány, ezt pedig Wal-
ser Lénárt főhadnagy. Walser főhadnagy arra
akart rábeszélteni: valljam be, hogy a szállítók-
tól összesen hetvenezer korona pénzajándékot
kaptam. Sürgetett, hogy tegyem meg a vallo-
mást és ne várjam be, a míg a szembesítések-
nél a szállítók a szemembe mondják az igazat.
Azzal biztatott, hogy ezzel a vallomással én
kerülök a szállítók fölé, majd így folytatta:

— Majd utána járok én mindennek, —
mondotta — engem nem fog becsapni, mint a
hadbírósgot, a mely az egészhez semmit sem
konyit és áruisméből dunsztja sinezen. Nekem
olyan szemem van, hogy csak ránézek egy üz-
leti könyvre és máris tudom, hol abban a esa-
lafintáság.

Czövek Sándor rendőrkapitány folytonosan
sértegetett. Mindig magasra emelt mutatójá-
val hadonászott az orrom előtt és nagy lármá-
val, kiáltozással akart rám hatni.

Estefelé Czövek kapitány elhozatta a fele-
ségemet és szembevitett velem. Valahányszor
hozzám szólt, mindig csak rabnak nevezett. A
szembesítésnél többször ismételte:

— Ön és a felesége rabok!

Másnap reggel Czövek újból maga elé ve-
zetetett s akkor teljesen elgyötörve sirva rogy-
tam a padra és kijelentettem, hogy inkább
mindent bevallok, csak vezettessen Czuczor
százados elé. Czuczor százados történetesen
éppen akkor haladt el a folyosón és az abla-
kon át mindent látott. Maga rendelkezett hogy
engem eléje vezessenek. Czuczor százados jegy-
zőkönyvet vett fel velem s mikor némely kér-
désére azt válaszoltam, hogy nem emlékszem
világosan, akkor Bialoszkurszki, a ki szintén
ott volt, közbeszólt, hogy majd megsegíti a
memóriámat s bediktálta helyettem, hogy kik-
től és mennyi pénzt kaptam. Olyan lelkiálta-
potban voltam, hogy nem tudtam ellenőrizni,
nem mond-e be téves adatokat.

Menkes vallomását így folytatta:

— A budapesti rendőrség kirendeltsége az
egész nagyváradi vallatást kellemes szórako-
zásnak vette. Beszélgetéseikben, sőt még valia-
tásaim alatt is gyakran gunyveveiken hívták
egymást. Így például Bialoszkurszkit álla-
ndóan tanító urnak hívták, mert a kihallga-
tásokat a foglyiskolában tartotta. Czöveket a

Diplomáciai jegyzékek átadása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A diplomáciai jegyzékek kicserélése, ami a
háboru kitérősekor nagyon gyakori volt s a
háboru befejezésével szokatlan aránya lesz, a
háboru folyamán sem szűnhetett, amint ezt a
pápai békejegyzék átnyújtásánál meg lehetett
figyelni. A politikai jegyzékek iránt megnyit-
vánuló nagy érdeklődés következtében nagyon
érdekes nyilvánosságra hozni azokat az appa-
rátusokat, amelyek a nagyfontosságú és titok-
zatos állami levelezések elküldésénél mozgásba
jönnek.

A politikai jegyzékek, amelyek a kül-
ügyminiszteriumból a külföldi osztrák-magyar
missziókhoz kerülnek, hivatalos formájuk. Az
első oldalon balra fenn a leadó hely címe ol-
vasható, pl.: „A cs. és kir. Ház és külügyek
cs. és kir. miniszteriuma.“ Jobbról fenn az el-
küldés időpontja, azután következik a szokásos
megszólítás és a jegyzék szövege, ehhez eset-
leg felhasználják a második és harmadik oldalt
is. A cím, amelyre a jegyzék megy, az első
oldal bal alsó részén van. Végül a szöveg
után az elküldő külügyminiszter, nagykövet
vagy követ neve következik. Az aláírt jegyzé-
ket összehajtják, borítékba teszik, lepecsételik

és a pecsétviaszra rányomják az elküldő hiva-
tal bolyegzőjét. A bécsi külügyi hivatal pe-
csetje, amely minden elküldésre váró iratra ke-
rül, körülbelül oly nagy, mint a kétkoronás
ezüstpénz, rajta van az új közös címer s alatta
ez olvasható: „A cs. és kir. Ház és külügyek
cs. és kir. miniszteriuma“, felül félkörben
ugyanennek a címernek a német szövege olvas-
ható. Ha az irat terjedelme három oldalnál na-
gyobb, akkor a lapokat összefűzik, összehajt-
ják és lepecsételik. A közös külügyi hivatal
diplomáciai jegyzékek elküldésénél nem hasz-
nál közönséges levelezésre szolgáló borítékot.

A diplomáciai jegyzékek szétküldése futá-
rok révén történik, akik bizonyos turnusokban
utaznak el. Régebben a futárok, akik sasfor-
májú jelvényt viseltek, gyors postakocsin utaz-
tak. Az első gyors-postajárat Ausztriában 1823
májusában közeledett Bécs és Brünn között.
Ilyen magaskerekű kocsi elé négy vagy több
lovat fogtak. A hátulsó baloldali lovon ült a
kocsis. Fején a jól ismert tollbóbitás kétszögű
kalap volt, lábain pedig hosszú lovasesizmák.
Hogy az ilyen kocsi-turak mennyi kellemetlen-
séggel jártak, azt számos panasz bizonyítja.
Lichtenberg történetíró többek között ezeket
írta:

A postakocsit vörösre, a szenvedések és

kinok színére festik és beborítják viaszos vá-
szonnal, de nem azért, hogy az utasokat nap-
tól és esőtől védjék, hanem azért, hogy — mint
az akasztott ember arcát betakarják — senki
se láthassa a kocsiiban ülők eltorzult arcát.

Rendszerint 35 perc alatt tett meg a kocsi
egy mérföldet, a váltás nappal öt, éjszaka tíz
percig tartott. A fontos küldetésben utazó ud-
vari futárok előtt rendszerint staféta nyargalt,
aki nemcsak a lovak felváltását intézte, ha-
nem gondoskodott a postakocsi biztonságáról
is, mert főleg a napoleoni időkben gyakran
megtámadták és kirabolták a postakocsit. Ak-
koriban nagyon ravasznak s egyúttal energi-
kusnak kellett lennie a futárnak, hogy a reá-
bizott állami iratokat minden veszélytől meg-
óvhassa.

Manapság nincsen különbség futár és kö-
zönséges vasuti utas között. Utlevelükkel és
egy kimutatással igazolják magukat és ezzel
egyúttal mentve vannak attól is, hogy a hatá-
ron levő vámvizsgálat alkalmával szolgálati
csomagjaikat felbontják. Különös fontossággal
bíró diplomáciai iratok továbbításával, ame-
lyeknek kiegészítéséhez még szóbeli instruk-
ciókra is szükség van, sokszor magasabbrangu
diplomáciai tisztviselőket bíznak meg. Diplo-
máciai iratoknak, például az uralkodónak más-

detektívek igazgató urnak mondták, Waiser főhadnagyot pedig főlényvezetőnek.

Nem egyszer mondták el egymásnak a bravurstíliket, a melyek segítségével egyeseket vallomásra bírtak. A legkegyetlenebb eljá-

rást nevetve mesélték el. Gyönyörködve mondták el, hogy egyik-másik kihallgatott fél hogyan kinlódott, miképen győtrődött. Sok ismerősömről mondták:

— Még sirt is a nyavalyás.

Arad város vagyonára kíváncsi a miniszter.

(Kilényi János főszámvevő nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Érdekes munka folyik most Kilényi János városi főszámvevő keze alatt. A kormány leiratot intézett a városokhoz, így Arad városához is, arra utasítva a hatóságot, hogy készítsen kimutatást arról: milyen gazdasági hatással volt a háború a városra. A miniszter tudni kívánja, hogy *vagyoni, illetve a jövedelmezőségi szempontból a városokat miképpen érintette a több, mint három esztendő háború.* Arra is választ kér a miniszter, hogy a háború után milyen sürgős beruházásokat akar megvalósítani a város. A rendkívül fontos kimutatás elkészítésére csekély nyolc napi határidőt adott a belügyminiszter, azt a hatalmas munkát azonban képtelenség ilyen rövid idő alatt elvégezni, habár a főszámvevő ugyszólván éjjel-nappal ezen dolgozik. Ez ügyben Kilényi János főszámvevő a következő érdekes nyilatkozatot tette az Aradi Közlöny munkatársa előtt:

— A kormány már most tájékozódni akar afelől, hogy a városokra milyen gazdasági eredménnyel járt a háború. A kormány ugyanis tisztában van azzal, hogy a városok a háború befejeztével kénytelenek lennének újból hosszabb lejáratu kölcsönöket kérni, a pénzügyintézetek azonban valószínűleg elzárkóznak a hosszú lejáratu kölcsönök nyújtása elől. A mostani pénzbőség a háború után eltűnik és fizető eszközeink mennyisége a normális állapotba tér vissza. Mivel pedig a békekötés után a kereskedelem, az ipar és a mezőgazdaság előreláthatólag óriási lendületet vesz, a pénzügyintézetek a kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági alapításokhoz fognak rövid lejáratu kölcsönöket nyújtani, így tehát a kereskedelem, ipar és mezőgazdaság, egyszóval a közgazdaság felszív minden feleslegesnek mondható összeget. Igen természetes te-

uralkodóhoz intézett leveleinek továbbítása céljából a követeket is Bécsbe rendelék. Ez történt például az annexió alkalmával 1908-ban. A külföldi államokkal való érintkezés mindig a cs. és kir. követ vagy megbízott útján történik. Először ez nyújtja át a jegyzéket a külföldi kormányoknak. Ezzel egyidőben értesítik a jegyzék tartalmáról az illető államnak Bécsben akkreditált diplomáciái képviselőjét és pedig vagy írásban vagy pedig a külügyi hivatalban való fogadáson, a melyet a külügyminiszter minden szerdán 2 órától 7 óráig tart. Különösen sürgős esetekben a monarchia külföldi diplomatáihoz táviratokat intéznek, amelyeket titkos irással szerkesztenek meg.

A háború alatt a külfölddel való diplomáciai érintkezés gyakran nagy nehézségekkel jár. Minthogy a velünk hadban álló államok a háború kitörésekor képviselőiket visszahívták, az ellenséges államokhoz intézett jegyzékeket azoknak az államoknak megbízottjai továbbítják, akik az ellenséges államok érdekképviselőit nálunk átvették. Ami a pápa jegyzékére adott választ illeti, a bécsi nuncius közvetítésével történt, aki azt továbbítás céljából a szent szék berni képviselőjéhez küldte, hogy továbbítsa Rómába.

hát, hogy a pénzügyintézetek vonatkozóan hosszú lejáratu kölcsönökkel immobilizálni tökéiket. A kormány el akarja kerülni, hogy a városok ez új pénzügyi irányzat következtében kinos helyzetbe kerüljenek és ezért valószínűleg törvényhozási intézkedéssel óhajt segíteni a háború következtében kinos helyzetbe került városokon. Kétségtelennek látszik, hogy a kormány a hadikölcsön mintájára városi hadikölcsönt, vagy városi fejlesztési kölcsönt fog kibocsájtani és a jegyzett milliárdokat a magyar városok miserabilis háztartásának rendbehozására fordítja. E célból már most tudni akarja a városok vagyoni helyzetéről nyújtott adatokat és azt, hogy milyen beruházásokat akarnak eszközölni a városok. Ha emez adatok a kezébe kerülnek, akkor fogalmat alokthat magának arról, hogy milyen összegre lesz szükség a városok talpra állításához.

— Ami Arad város vagyoni helyzetét illeti, kijelenthetem, hogy Arad vagyoni állapota nem mondható kedvezőtlennek. A háború gazdasági, helyesbben jövedelmezőségi szempontból természetesen kellemetlenül éreztette hatását nálunk is, mert sokkal nagyobb volt a szükségletünk, mint amennyit jövedelmeinkkel fedezni tudtunk volna.

Vagyoni szempontból azonban kedvező hatással volt ránk a háború, mert ingatlanaink értéke, épp úgy, mint a magánosok ingatlanainak értéke, emelkedett. Mi nem akarunk abnormális számokkal dolgozni, azonban *legalább hatvan százalékra kell becsülni jövedelmező ingatlanaink értékének gyarapodását.* Különösen földjeink értéke emelkedett, mert az eddigi tizenkilenc koronás holdankénti bérösszeg helyett most százhatvanháromezer koronás bérösszeget számíthatunk holdanként. Jövedelmező földjeink értéke volt 7428163 korona, nem jövedelmező földjeink értéke volt 12350000 korona, a jövedelmező épületeink értéke 4623000 korona volt, nem jövedelmező épületeink értéke pedig 586000 korona volt. A nem jövedelmező épületek a középületeink, a nem jövedelmező földek pedig leginkább a középületekhez tartozó területek, parkok stb. 495000 korona értékű értékpapirunk van, amelyek értéke nem gyarapodott, mert hiszen a háborúban és a háború után sem lesz nagyobb árfolyama ezeknek a papiroknak, mint a háború előtt volt. Különben is e papirokat az új adótörvény értelmében súlyosan adóztatják meg.

— Ugyancsak most készítem el a városi beruházási programját 1925-ig. Felsorolom, hogy milyen új intézményeket, vállalatokat, épületeket akar a város teremteni 1925-ig. E terv szerint 26.000.000 koronára volna szükségünk a tervek megvalósításához. A legsürgősebben megvalósítható tervek a következők: a Maros ártér szűkítése 350000 korona, ezzel a város háromszáz holdnyi új területet nyer. A vízmű fejlesztésére egy millió, a vilamos vasút megépítésére nyolc millió,

ipari szakiskola építésére nyolcszáz ezer, népfürdők építésére négyszáz ezer, különböző belterületi és külterületi utak kövezésére, burkolására közel másfél millió, rendőrlaktanya építésére hétszáz ezer, női kereskedelmi iskola építésére háromszázötvenezer korona, felsőbb leányiskola, vagy leánygimnázium építésére ötszáz ezer korona, zenede építésére háromszáz ezer korona, árucarnokra egy millió korona, a Ferencz József városrész szabályozására másfél millió koronát irányozunk elő. Ezek között van számos jövedelmező vállalat, amelyből a városnak szép haszna lehet. Ezek volnának a legsürgősebben megvalósítandó tervek.

Van liszt és éheznek

a lakosság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül érdekes és szigorú hangú rendeletet küldött az új közlelmelési miniszter a vármegyék alispánjához. A közlelmelési miniszteriumhoz ugyanis igen számos panasz érkezett amiatt, mert az ország különböző vidékein a lakosságot nem megfelelően látják el gabonaműveléssel, illetve liszttel és kenyérral. A miniszter mindaddig nem lépett közbe kellő szigorral a panaszok következtében, amíg megfelelő mennyiségű buza nem állott a hatóságok rendelkezésére, most már azonban, hogy az új és jó termés lehetővé teszi a lakosságnak kenyérral való zavartalan ellátását, a közlelmelési miniszter a legszigorúbb köteletségévé teszi a közigazgatási hatóságoknak, hogy a lakosság liszt igényeit a lehető legpontosabban elégítsék ki. Erről szól az Aradra is megérkezett következő szokatlan hangú rendelet:

„Augusztus 15-től már két ízben utaltam ki a Hadi Terménynél a törvényhatóságok ellátatlan lakossága számára lisztet. Ezen kiutalások következtében a törvényhatóság rendelkezésére több liszt áll, mint a múlt gazdasági év bármely szakában. Ezen intézkedésem dacára az ország különböző részeitől, leginkább a községekből egymásután kapom a panaszos leveleket, hogy a községek hatósági lisztellátására utalt lakossága mindezekig lisztet nem kapván, éheznek, mely fentiek szerint egyedül a helyi hatóság késedelmes intézkedésének tudható be. Felhívom alispán urat, hogy a rendelkezésére bocsátott liszt sürgős kiosztásáról — amennyiben ez még nem történt volna meg — haladéktalanul gondoskodjék. A legsúlyosabb hivatali köteletségmulasztásnak tekinteném a hatóság részéről, ha késedelmes eljárásra, avagy közönye miatt, a hatósági lisztellátásra szoruló éheznek, holott a szükséges liszt a hatóság rendelkezésére áll. Erre való tekintettel, minden egyes hozzám érkező panaszt hivatalos vizsgálat és eljárás tárgyává fogok tenni. Amennyiben megtörtént volna, hogy az általam kiutalt liszt még leszállítva nem lett, erről kötelessége lett volna alispán urnak hozzám azonnal jelentést tenni s ennek elmulasztása a mai nehéz időkben, a legsúlyosabb kötelességsértést képezi. Felhívom alispán urat, hogy az alárendelt hatóságokat és községeket jelen rendeletnek megfelelő, gyors eljárásra utasítsa s e tekintetben a szükséges ellenőrzést állandóan gyakorolja.”

Meggyőződésünk, hogy ez a szokatlanul erőlyes, de teljesen helyénvaló rendelet nem Aradvármegyének szól, mert a vármegye vezetősége ellen a közlelmelés miatt panasz nem hangzott még el. Ha a helyi hatóságok követtek is el mulasztást, azt negyvennyolc óra alatt a központból megtorolták és korrigálták.

Hantos Elemér a vasutasok barátja.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Hantos Elemér dr., a kereskedelemügyi miniszterium új államtitkára az Aradi Közlöny fővárosi tudósítója előtt a következő nyilatkozatot tette a vasutasok ügyéről és a miniszterium egyéb teendőiről:

— Egyelőre jövendő munkásságom előkészítő feladataival vagyok elfoglaltva, de mindenekelőtt a vasutasok adósságainak konverziójával akarok foglalkozni. Serényi Béla gróf már hivatalba lépésekor hangoztatta a szociális lépés sürgősségét. Én most azon leszek, hogy megtaláljam a megfelelő megoldást. Ez a reform természetesen nem megy anélkül, hogy az állam megfelelő áldozatokat ne hozzon. De a vasutas alkalmazottak és tisztviselők, akik oly odaadással szolgálták az országot és a legnagyobb veszedelmek közepette is biztosították a forgalmat, megérdemlik, hogy mindazokon felül, amit szociális téren eddig kaptak, még ebben a támogatásban is részesüljenek. Részletesebb nyilatkozatot erről a kérdéstről egyelőre nem tehetek. A megoldáshoz matematikai biztosítási táblázatokra van szükség, melyek most vannak kidolgozás alatt. A táblázatok elkészítése után állapítjuk meg a tervezet részleteit. Egyébként serényen akarok dolgozni és az lesz az igyekezetem, hogy a kereskedelem és ipar terén minden, valamint mindazon

ügyekben, amelyek a kereskedelmi miniszterium hatáskörébe tartoznak, a haladást szolgáljam.

Budapestről telefonálja tudósítók: A kabinetben ezidőszerint öt miniszter van, a kiknek nincs képviselői megbízatása. Wekerle Sándor, Grecksák Károly, Hadik János gróf, Unkelhauser Károly és Szurmay Sándor a mandátum nélküli miniszterek. Eddig még egyiknek sem sikerült mandátumot szerezni, aminek oka az, hogy időközben nem üresedett meg egyetlen kerület sem.

Budapestről telefonálja tudósítók: Egy estilap a következőket írja: Szerényi Józsefet egy újonnan szervezendő miniszterium vezetésével fogják megbízni. A választójogi reform elkészítése után a tárcanélküli választójogi miniszterium megszűnik és Vázsonyi újra átveszi az igazságügyi tárcát. Az így megszűnt miniszterium helyébe állítják fel az export miniszteriumot, amelynek élére Szerényi József kerül.

Budapestről telefonálja tudósítók: A Magyar Tudósító jelenti: Serényi Béla gróf kereskedelmi miniszter Hantos Elemér dr. kereskedelemügyi államtitkárt a magyar királyi postatakarékpénztári intézet tanácselnökévé nevezte ki.

vezénylete alatt álló elenzék egyszerűen leszavazta az indítványt azzal, hogy majd október elsejére lesz ismét román tanító! Látod jó magyarom! Egy kis példája a magyar állameszme iránti hűségnek! S még van magyar ember is, aki hiszi, hogy hazaszeretéből tették némelyek a hűségnyilatkozatokat. Szegény magyar! A román tanítónak ez év október hó elsejére való beiktatását különben a lakosságnak érdekében kíváncsisággal várjuk. Vajha ezt a kis történetet megtudná a magyar kormány is! — Szerkesztő ur szivességét köszönjük: busuló magyarok.

Engedély tengeri vásárlásra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Varjassy Lajos polgármester közli, hogy a 3443—1917. M. E. rendelet 13., 14., 15. paragrafusai alapján mindaz, aki maga nem termelő vagy akinek szükségletét a saját termése nem fedezi jogosítva van a saját házi és gazdasági szükségletére az ország bármely területén tengerit vásárolni.

A vásárlási igazolványok kiállításával Arad sz. kir. város közéletmezősi hivatalát bizom meg.

A vásárlási igazolvány azon község előljáróinál, ahol a tengerit beszerzi, okvetlenül bemutatandó, mert csakis az innen nyert szállítási engedéllyel lehet a tengerit hazaszállítani. A tengeri maximális ára folyó évi október végéig métermázsként csöves állapotban 34 korona, morzsolt állapotban 42 korona 50 fillér.

A vásárlási igazolvány csak október 15-ig, illetve az átvevő bizottság működésének megkezdéséig érvényes.

Mindazok, akik hízó részére tengeri vásárlási engedélyt kaptak a közellátásban zsirra nem tarthatnak igényt.

Tájékoztatom közlöm, hogy igás lónak 500 kg., nehéz munkát végző lónak 700 kg., hideg vérű lónak 1000 kg., igás ökörnek 200 kg., te-

nyézkocának 150 kg., hízó sertésnek termelő részére 500 kg., süldőnek 50 kg., hízó sertésnek nem termelő részére 400 kg., 10 libának 150 kg. tengeri jár. Amennyiben azonban fent felsorolt állatok részére zab vagy árpa szereztetett volna már be, úgy az a fenti mennyiségbe betudatik és csak a különbözetre adatik engedély. A nemtermelők 5 családtagig 1 sertésre vagy 10 libára, 5 családtagon felül pedig 2 sertésre, vagy 20 libára szerezhetnek engedélyt. A családtagok száma az élelmiszer igazolvánnyal az állatok száma és minősége pedig a vásárlási engedély kiállításakor és a járattal igazolandók.

Nagyon helyesen tenné a hatóság, ha azt is megmondaná, hogy hol kapható tengeri maximális áron.

Kő szén?

Jjjaj! Most fejeztem be a szén- és faszükségletéről szóló összeirásí iv kitöltését. Jjjaj! A fejemen vizes borogatás, bevettem két aspirint, megfájdult a kezem, a szentem, a gyomrom, de azért köszönöm, jól vagyok. Egy kicsit soká tartott a kitöltés, mert egy kicsit hosszú az az iv. Száznyolcvan kérdőpont, ez nem sok, ehhez jön még néhány mellékkérdés, alig háromnyolc. De azért tiszta, világos, egyszerű az egész. Mindent megkérdeznek ebben az összeirásí ivben, csak azt nem, hogy akarom-e a békét? Ha igen, cserépkályhával, vaskályhával, gázresóval, vagy központi fűtéssel? Ha központi fűtése van, kitől akarja beszerezni a szenet? Szenet vagy fát? És kokszt? Vagy kőszén? Kő szén? Milyen? Magyar? Német? Cseh? Olcsó? Drága? Van-e készlete-e? Kitől kapta? Kitől lopta? Mennyit fizetett érte? Mennyit? És miért nem jelentette fel árdrágításért? Mi? Maga is maximálisan felül adott neki cserébe kávé? Mennyit? Hol vette eddig a kávé? Fuvaronként kapta, vagy kicsinyben? Mennyi az összszén készlete? Isten bizony? Ugy vakujon meg? Mennyit tagadott le? Hát a fa? Szokott fával fűteni? Aprófat hol aprít a cselédje? Tagja-e valami beszerzési csoportnak? Mit szerzett eddig be onnan? Nem, a nyavalyákat nem kell bejelentenie. Ki a háziórvosa? Mennyi métermázst fogyasztott a múlt télen? Fát? Szenet? Külön-külön és együtt, összesen? Hány métermázsa? Hány öl? Hány kiló egy métermázsa? Hány tele zsák egy öl? Hány métermázsa egy zsák? Van-e brikettje? Látott-e már olyat? Evett is? Hja, igaz, hány szobája van? Fürdőszobája nincs? Miért nincs? A cselédszobában van kályha? Anyósának szokott fűteni? Mivel? Miért? Reflektál erre idén is? Van-e albérelője? Ágyrajárója? A felesége udvarlóját nem kell bevaliani. Az magának fűt be. Van-e tanterem lakásán? Hát kórterem? Mennyi a bennlakók száma? Nem a poloskáké, a bennlakóké! Szokott-e meleget vacsorázni? Hol készíti azt? Mikor látott utoljára vajat? Hajlandó a télen hideget vacsorázni? És ebédelni? Fűtetlen szobában tud aludni? Szokott-e éjjel kitakarózni? Kövér a felesége? A babája? Mindkettő? Mikor volt utoljára tüdőcsucshurutja? Hát mellihártyagyulladás? Még nem volt? Reflektál rá, igen vagy nem? Van-e fekvő beteg a lakásban? Fog örökölni? Irodája van? Üzlete van? Hát miből él? Alkalmi üzleteket köt? Mivel? Tüzelő anyaggal? Hát miért nem szól? A fenti adatok valóságáért felelősséget vállal? Három év börtön elég lesz? Ott jó, központi fűtés van, állandóan tizenhatszok fok. Elég az?

Példa egy balhit elosztatására.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az „Aradi Közlöny“ tekintetes Szerkesztőségének!

Tisztelettel kérjük az alanti cikket — mint igen-igen közérdekű dolgot b. lapjában közreadni sziveskedjenek, hadd lássa a közvélemény, hogy micsoda óriási balhit a mi részünkről ama mindkét oldalról hangosan kiabált s a közvéleménybe beoltani akart frázis, mely szerint a hazai nemzetiségek ilyen meg olyan hazafiak s meghitt barátai a magyar állameszmének! Ime az alanti példa:

Alsószakács Arad vármegyvel községben három év óta nem járnak a gyermekek iskolába, mert a görög keleti iskolának nincsen tanítója, a lelkész pedig „tuiságos elfoglaltsága miatt“ nem ér rá naponként 1—2 órát foglalkozni a gyermekekkel, akik az utca porában fetrengve fejlődnek s nemesednek tudásban és erkölcsben a magas klérus nagyobb dicsőségére. A község egyszerű „föld népe“ illetőleg annak egy része belátta, hogy ez a helyzet tarthatatlan s hogy 70 iskolaköteles gyermek nem maradhat elzülött szellemi tudatlanságban, minélfogva felkért egy magyar urat, járna közben aziránt, hogy ha már a község lelkiatyja és egyházi hatósága meg van barátkozva a fent vázolt ideális helyzettel, hát létesíttessék állami, illetve községi magyar tanymelvű iskola, mert magyar honpolgárnak különben is tudnia kell az ország nyelvét! Ezen létesítendő iskola céljaira megajánlották a szükséges áldozatot is. A vármegye kir. tanfelügyelője előzékeny készséggel helyezte kilátásba a legmesszebbmenő támogatását, mire a község képviselőtestületéhez mintegy 30 érdekelt nevében indítvány adatott be a községi iskola létesítése iránt. A szegény indítvány pedig tragikus sorsra jutott! Mi történt? Hát az, hogy a magát magyar érzelműnek valló lelképásztor

Szuchomlinovot örökös raboságra ítélték.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Pétervár. A Távirati Igénység jelenti: A Szuchomlinov-ügy tárgyalását a mai napon befejezték. Szuchomlinov hangsúlyozta ártatlanságát és azt mondta, hogy tévedéseket elkövetett, de isten és ember előtt tisztának tudja magát minden büntől. Eme szavak után könnyekben tört ki. Ezután felesége beszélt fojtott hangon, könnyezve. Azt mondta, hogy: nem vagyunk bűnösök, sem én, sem az uram. A törvényszék Szuchomlinovot hazaárulás, bizalommal való visszaélés és csalás büntetében vétkesnek mondta ki és életfogytiglani fegyházra ítélte, míg feleségét felmentette.

Kopehága. A Politiken írja: Rubanovics tanár, az orosz szocialista forradalmi párt megbízottja, aki Franciaországba utazik, Bergenbe érkezett. A tanárnak állítólag fontos békeküldetése van, Kerenszky megbízásából utazik Ribot francia külügyminiszterhez. Rubanovics kijelentette, hogy Oroszországban a helyzet rendkívül komoly, de egy vezető politikus sem hajlandó külön békére. A rigai vereséget valójában a tábornokok árulása okozta. Véleménye szerint a szocialista konferenciát a legutóbbi svéd távirati állér után nem lehet Stockholmban folytatni, mert

ott veszedelmes német befolyások érvényesülhetnek. A konferencia helye Krisztiánia lesz. Az entente kormányok nagy hibát követtek el, amikor az utlevelek kiadását megtagadták. Rubanovics kijelentette, hogy Kerenszky szilárdabban áll helyén, mint valaha.

Stockholm. A Djen jelenti: Az orosz kormány elvben elhatározta a részleges leszerelést. A negyvenhárom éves katonákat haza bocsátják. A Rjees szerint igen pesszimiztikusan ítéli meg Kerenszky kormányának helyzetét, amely a bolsevikiek egyre növekvő befolyása folytán megrendült.

Karlsruhe. Pétervári jelentés szerint a hétfőn összeült demokrata kongresszus elfogadta azt a maximálista indítványt, mely a kormánytól a béketárgyalás azonnali megindítását követeli. Az indítványt a moszkvai, kronstadti, odesszai és kievi munkás- és katonaegetesület támogatja. Az a határozat, hogy az orosz kormány önállóan válaszol a pápa jegyzékére, a háborúellenes érzelű munkás- és katonatanács nyomására alult született meg.

Berlin. A Nationalzeitung szerint a Djen beszámol arról az újabb válságról, amely kitört az orosz hadvezetőség kebelében. Alexejev, Ruszkij és D. Szomirov tábornokok ugyan is helytelenítették Versovszki hadügyminiszter tervbe vett módosítását, amely a hadsereg harcra való képességét kívánja helyreállítani. Alexejevnek ezután felajánlották, hogy lépjen vissza a vezérkari állástól, erre Ruszkij és D. Szomirov is beadták lemondásukat.

jegyzékére adott válaszában. En az eljárást teljes határozottsággal visszautasítom. Ugyanolyan határozottsággal mint akkor ezt kiáltom neki: Aki megkísérli, hogy éket verjen a császár, a nép és a kormány közé az gránitba harap. A Szuchomlinov pör félreérthetetlen és csattanós választ adott arra nézve, hogy a német császár békétörékvései közepette, ki idézte elő a háborút. Mi a legszentebb jogainkat az egész világgal szemben meg fogjuk védelmezni. Senki és így Wilson elnök sem rombolhatja le hazánk nagyságába vetett megrendülhetetlen hitünket. Ezzel a hittel és bizalommal fogunk mi kitartani a harcban, annak szerencsés befejezéséig, ha ellenségeink nem ismerik el azt a jogunkat, hogy élhessünk és szabadon fejlődhessünk. A ház ezután kisebb javaslatokat intézett el és utána ülőseit *október 3-ig elnapolta.*

Főispánok tanácskozása a katonai felmentésekről. Budapestről telefonálja tudósítók: A főispánok tegnap este tartották meg a Hungária szállóban szeptemberi közös vacsorájukat, amelyen Ugon Gábor belügyminiszter is megjelent. A vacsorán a közigazgatással kapcsolatos kérdéseken kívül az eszmecsere jórészt a katonai felmentések körül forgott, a mezőgazdasági munkákra való tekintettel. A katonai felmentések technikai kérdését beszélték meg, különösen abból a szempontból, miként lehetne a hadsereg és a mezőgazdaság érdekeit összeegyeztetni a felmentések elbírálásánál, nemcsak azért, mert az őszi gazdasági munkálatok az időjárás folytán rendkívül elkéstek, hanem, mert épen az őszi vetések várható kisebb mérete miatt a tavaszi munkálatoknál valószínűleg még több munkaerőre lesz szükség.

H I R E K.

Neuman Dániel báró alapítványai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi zsidó árvaház mindenkor megie-
lert annak a feladatának, amelyet nemesszivi
alapítójának intenciói előírtak. Most azonban
kettőzött feladat hárul a humánus intézményre:
felnevelni azokat az árvákat, akiknek apjuk a
harcereken hősi halált halt.

Ezt a nehéz feladatot, könnyítette meg
Neuman Dániel báró, aki 80. születésnapja alkalmából 25 ezer koronát juttatott Nemes Zsigmond dr. országgyűlési képviselőhöz, az aradi zsidó hitközség elnökéhez azzal, hogy ezt az összeget alapítványul az árvaház részére szán-
ta. Ugyancsak 25 ezer koronás alapítványt létesített a nemesszivi báró az Öregek Otthona javára. Az alapítványokon kívül Neuman Dániel báró 10 ezer koronát juttatott különböző jótékony intézmények javára, így többek között ezer koronát a zsidó hitközség szegény alapítványának, a hitközség jótékony pénztárának ezer koronát, a négyzetnek ezer koronát, a népkönyvtárnak ezer koronát, a Chewra-Kadisának ezer koronát, a kiházasító egyletnek 500 koronát, a Rosenberg Sándor dr. egyletnek 500 koronát, a hitközségi nyugdíj-alapnak ezer koronát.

A zsidók mai ünnepén az ájtatos hívők nem feledkeztek meg a támogatásra szorultakról. Az istentisztelet alkalmával szokásos ajándékozások során kisebb-nagyobb összegeket juttattak különféle jótékony intézményeknek, elsősorban az árvaháznak. A nagyobb adományok a következők: Neuman Adolf báró 1000 korona, Seidner Sándor 800 korona, Havas Sándor 550 korona, Adler Andor 500 korona, Radó Gyula 500 korona, Goldschmidt Sándor 500 korona. Sokan adakoztak 350 és 300 koronát és ennél kisebb összegeket a jótékony intézmények javára.

— Nem engedik meg a nagyobb lisztadagokat. Budapestről jelentik: Az ország különböző részeiből olyan kérelmek érkeznek az Országos Közélelmezési Hivatalhoz, hogy engedje meg a lisztadag fölemelését. A Közélelmezési Hivatal legutóbb egy eszaki sopronmegyei község ilyen irányú kérelmét utasította el s egyúttal figyelmeztette a községeket, hogy minden ilyen célú mozgalom meadő.

— **Must-árak.** A szüret még nem kezdődött meg, de máris igen élénk érdeklődés mutatkozik az Arad-hegyaljai bortermés iránt. A mustban máris történtek eladások. A parasztmust 430—440 koronába kerül hektoliterenként, Groszmann Jakab dr. aradi orvos hegyaljai nagyobb szállójának egész musttermését eladta 450 koronáért hektoliterenként. Azok a termelők, akiknek megfelelő mennyiségű hordójuk van, amelybe a mustot szüretelhetik, még magasabb árat kérnek érte, s ezek ötszáz koronán alulnem adják el.

— **Megtámadott milliós végrendelet.** Szabadkáról jelentik: A szabadkai törvényszék érdekes örökösödési perrel foglalkozott a minap. A perre Vuics Pál zentai földbirtokos végrendelete adott okot. Milliós vagyonáról ugy végrendelezett, hogy egyetlen örököse Vera unokája lesz, ha görög-keleti szerb emberhez megy feleségül, ellenkező esetben a hagyaték a zentai szerb hitközséget illeti meg. Vuics Vera nagyatyjának különös elhatározása miatt perrel támadta meg a végrendeletet, elsősorban azért, mert a végrendekezés idején már egy magyar származású vezérkari százados jegyese volt. A tárgyaláson ezuttal még nem történt döntés, mert a törvényszék egyelőre csak a bizonyítást rendelte el.

A német birodalmi gyűlés ülése.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlin. A birodalmi gyűlés ma délután három órakor megkezdte ülését. A mai ülésen beterjesztik a pótköltségvetést, amely a kancellár helyettesének és több újonnan szervezett legfőbb hivatalnak költségelöterjesztéseit foglalja magában. A javaslatot már a holnapi ülés napirendjére fogják kitűzni.

A birodalmi gyűlés pénteki plenáris ülésén megkezdte a vitát a pápa békejegyzékéről és a német kormányának reá adott válaszáról, valamint általában a politikai helyzetről. Ezen az ülésen Michaelis birodalmi kancellár is fel fog szólalni, de fejtegetései aligha hoznak nagyobb meglepetést. A külügyi államtitkár is nyilatkozni fog a függő kérdésekről.

A szociáldemokraták interpellációt akarnak előterjeszteni a minap alakult Deutsche Vaterlandpartei agitációjának a polgári és némely katonai hatóságok által történt előmozdítása ügyében.

Kämpf elnök megnyitó beszédében így szólt: Egyszer már ez év május hó 2-án kénytelen voltam visszautasítani azt a tolaakodást, amelyet az Egyesült Államok elnöke a kongresszushoz intézett üzenetében tanusított azzal, hogy egyrészt uszítást akart elkövetni császárunk a német nép és a kormány között, másrészt beleavatkozni igyekezett a német nép belső ügyeibe. Ezt a kísérletet most megismételte a pápa őszentségének béke-

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Ujabb nagy zavargások várhatók Pétervárott.

Stockholm. Pétervári jelentések szerint a németek előnyomulása folytán a Dűna-íron ton, a helyzet Péterváron váratlanul rőből válságossá vált. A minisztertanács permanenciában van és nagy csapat összehvonások történtek az esetleges zavargások elnyomására.

Berlin. A birodalmi kancellár a plénumban csak a jövő héten fog beszélni a béke kérdéséről. A főbizottság holnapi ülésén Michaelis nem fogja érinteni a béke dolgát. A kancellár békefeltételekről szóló beszédének elhalasztása különböző kommentálásra ad alkalmat.

Genf. A Matin szerint a semleges államok Svájc kivételével hajlandóknak mutatkoznak arra, hogy a pápa békekísérletét támogatassák.

Zürich. Washingtonból jelentik: Lansing kijelentette, hogy Wilson elnöknek az a szándéka, hogy egy külön hiteljavaslatot terjeszzen a kongresszus elé az olaszoknak nyuj-

tandó hitel tárgyában. Az államtitkár egyuttal kijelentette azt is, hogy az elnök nem hajlandó Ausztria-Magyarországnak megüzeni a háborút.

Genf. A Newyork Herald jelenti, hogy az entente hatalmak külön fognak a központi hatalmak válaszcjegyzékére válaszolni. Ugyan csak ez a lap jelenti azt is, hogy a felső olaszországi szakszervezeteket hazaáruló agitációjuk miatt feloszlatták.

Pétervár. A moszkvai munkástanács elhatározta, hogy újból és sürgősen felszólítja a kormányt a titkos szerződések közzétételére és a béke rögtöni megkötésére. Egyuttal egy manifestumban felszólítja a katonákat, hogy tartssanak béketüntetésekét.

Genf. Párisi jelentések szerint október 6-ára Bordeauxba összeülő szocialista kongresszus elé tizenhárom departemen szocialista küldötte indítványt terjeszt elő, melyben követelik, hogy még a téli hadjárat megkezdése előtt kezdjék meg a béketárgyalásokat.

— **Öngyilkos lett, mert osempezsésen érték.** Nagykanizsáról jelentik: A határőrök Miksaváron rajta érték Resch Imre drávavásárhelyi marhakereskedőt, amint Stájerországba tizenegy hizlalt marhát akart kicsempészni. A marhákat elkobozták és Resch ellen megindították a kihágási eljárást. A kereskedőt az eset annyira elkésesítette, hogy a miksavári vasúti állomáson beretvával elvágta a nyakát. Mire észrevették, már meghalt.

— **Egy ügyvéd megbotozott egy tanítót.** Temesvárról írják: A krassó-szörényi Szilha községben Csobán Pompil dr. temesvári ügyvéd a görög-keleti paplak udvarán Sztan János tanítót botjával oly hatalmas erővel sajtotta fejbe, hogy eszméletlenül esett össze. A támadásnak az volt az oka, hogy Sztan a falu népe előtt azzal gyanúsította meg a község papját, hogy a katonák részére hozott ajándékokkal disznóit fogja megetetni. Erre a kijelentésre a pápa veje, Csobán dr. nekiesett a tanítónak, aki az elszenvedett súlyos sérülések miatt bünvádi feljelentést tett támadója ellen.

— **Égő erdő.** Az intenzív szárazság következtében a halmágyesucs-sővényesi erdőterület kigyuladt s a hatalmas füsttel égő avar messze látható színjátékként vonja magára a környék figyelmét. A kár még nem állapítható meg. A hatóság szakszerű s erőyes intervenciója rövidesen elintézi s megállítja tovább terjedhetését.

— **Betörés Zelenski Róbert gróf villájába.** Budapestről jelentik: Ma éjszaka Zelenski Róbert gróf Városligeti fasor 2. sz. alatti villájába ismeretlen betörők alkuloossal behatoltak. Valamennyi szobában felfeszítették a szekrényeket, de hogy mit loptak el, azt nem lehetett megállapítani, mert a gróf nincsen Budapesten.

— **Öngyilkos urinó.** Budapestről telefonálta tudósítók: A Royal-szálló 14. számú szobájában ma déiben eszméletlenül állapotban találták Kelemen Istvánné kolozsvári uriaszonyt. Megállapították, hogy morfiummal mérgezte meg magát. Kelemenné hétfőn jött Budapestre, a Royal-szállóban szobát nyitított magának és két napon át egy mozdulatával sem árulta el a szálló személyzete előtt, hogy milyen tervvel foglalkozik. Kedden este teát kért, szerdán déiben pedig a szoba felügyelőnöje ágyában eszméletlenül találta. Az éjjeli szekrényen egy papírlap volt a kverkező felirással: „Rosszul

vagyok értesítsék Frank Jenőt, a kolozsvári Nemzeti Kaszinó titkárát.” A papírlap mellett egy boríték volt Frank címére, amelyben egy kis kulcsot találtak. Az öngyilkos uriaszony életveszélyes állapotban a Rókus-kórházba szállították, az öngyilkosságról pedig értesítették Frank Jenőt.

— **A föld ára.** Jellemző adat arról, hogy milyen értéke van most a földnek. Egy aradi urnak Csanádmegyében 8 hold földje van. A napokban az aradi ur künn volt kis birtokán. Elébe áll egy magyar paraszt és megkérdi:

— Eladja az ur a földet?
— Eladnám, — felelte az aradi ur.
— Mit kér érte?
— Hatezret holdanként.
— Az egy kicsit sok, — felelte a magyar. Hanem holdanként tizenegyezer koronát megadok.

Az aradi ur azonnal látta, hogy a magyar nem koronát, hanem forintot értett s ezért kapva-kapott az ajánlaton, de előbb még ragaszkodott egy kicsit a tizenkétezer koronához. Végül is megegyeztek holdanként tizenegyezer koronában s a paraszt megvásárolta a 8 hold földet, amelyhez az aradi ur még a régi jó időkben potom áron jutott.

— **Gyors és gépirás tanfolyam.** Minden lő elsején kezdődőleg gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken gyorsírás és irodai munkálatok tanítása szaktanár vezetése mellett. Beiratkozni minden nap lehet: Bodnár József írógép vállalatánál, Arad, Weitzer János-utca 11. Telefon 11-41.

— **Hejybeli és vidéki viszonteladók részére tábori dobczok, levelező-lapok, csomagoló- és levélpapírosok, papírzacskók, képes levelező-lapok, papírszalvéták, noteszek stb. legolcsóbban Kerpel Izsó papírnagykereskedésében.**

Csehek a pápa ellen.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Bécsből jelentik: Az osztrák képviselőházban ma a pénzügyi törvényjavaslatokat tárgyalták. Zahravnik képviselő volt az első szónok, aki kijelentette, hogy a miniszterelnök megelégedett a csehek vigasztalan helyzetéről. A kormány — mondotta — nem akar szemébe nézni a borzasztó igazságnak. Foglalkozik ezután a kormány programjának politikai részével és azt mondja, hogy a magyarok mondhatnak, amit akarnak, de a csehek nem fogják megbágni továbbra is a tótokat elszigeteltségükben, hanem az ő számukra is igénybe fogják venni a kultura jogát. A csehek az egyenlő népek között való titkos békét kívánják. Sajnálja, hogy a pápa megelégedett

róluk. Csak a fengyefekef említtette és rókat semmit sem tud.

Silveszter: Sajnálja, hogy az előtte szóló katolikus pap ilyen beszédet mondott. Mint a ház volt elnöke a ház összes pártjaihoz azt a kérést intézi, hogy dolgozzanak együttesen az ország javára.

Adler Viktor dr. a cseh politikuskokhoz apellál, hogy haragjukban ne menjenek oly messzire, hogy jövőnket lehetetlenné tegyék, a németek pedig mondjanak le régi álmukról, arról a misszióról, amit soha nem fognak elérni.

Több lényegtelen felszólalás után az ülést hirtapra halasztották.

Bécsből jelentik: Az osztrák honvédelmi miniszternek egnap több, legnagyobbbrészt keresztényszocialista képviselők által aláirt interpellációt nyujtottak át, mely Schalek Alice ismert haditudósító tevékenységével foglalkozik. Az interpelláció Schalek kisasszonynak a Neue Freie Presse-ben írott kétségbeejtő tárcáit a szenzációhajhászat és tulizgatott ideges fantázia szüleményeinek nevezi és azt mondja, hogy azáltal, hogy ezek a tárcák mintegy a sajtóhadiszállás védősége alatt jelennek meg, ennek a „bomlott idegrendszerű nőnek” tevékenységét összefüggésbe hozzák a népek viaskodásának halottaival. Megengedték ugyanis neki, hogy idegeinek ingerét halottak fényképezésével elégitse ki. Az interpellálók azt kérdik a hadügyminisztertől, hogy van-e tudomása erről a tényről?

Reszketnek

a lipótvárosi milliomosok.

Budapestről telefonálta tudósítók: A főváros valamennyi kerületében most működnek az adókető bizottságok, amelyek elsősorban a polgárok hadinyereségadóit állapítják meg a háboruban szerzett jövedelmek után. Több mint négy hete működnek már a bizottságok és munkájuk eredményeként megállapítható, hogy a háboru alatt tekintélyesen megszaporodtak Budapesten a milliomosok. Egyes kerületekben különösen nagy számot értek el, de a gazdag kerületek között is elsősorban áll az ötödik kerület, a Lipótváros. Három bizottság dolgozik ebben a kerületben több mint két hét óta, de legalább karácsonyig lesz munkája, amíg összeállíthatja a milliomosok teljes névjegyzékét. A Lipótvárosban, mióta a kető bizottságok megkezdtek munkájukat, nagy izgalom és mozgalom észlelhető, mert sok adózó nagyon szigorunak tartja a bizottság munkáját. Különösen nagy a harag és elkéseredés az első számú kető bizottság és annak vezetője Kiss Géza dr. pénzügyminiszteri fogalmazó ellen, aki titokzatos módon lát be a lipótvárosi Wertheim szekrények mélyére és sok milliomos adózt juttat a kinstárnak. A harag annyira nagy a fogalmazó ellen, hogy sikerült megmozgatni a fővárosi kereskedők egyesületét, a Kereskedelmi Csarnokot, és legutóbb az Omkét, amely testületek feliratban fordultak Grátz Gusztáv, illetve Wekerle Sándor pénzügyminiszterhez, hogy rendelje el a lipótvárosi első számú adókető bizottság munkálatainak revizióját.

A megrémült polgárokat azonban meg kell szomorítani azzal a hírrel, hogy felterjesztésüknek aligha lesz fogantaja, mert a válasz most érkezett meg a pénzügyminiszteriumból. De ez nem a reviziót rendeli el, hanem Kiss Géza drt előléptetése mellett a pénzügyminiszteriumba rendeli be azzal, hogy az adóketés munkáját teljes befejezéséig folytassa és csak azután foglalja el új állását, amelyet a felsőbb fórumok véleménye szerint eddigi munkájával kiérdemelt.

Aranyér és májuzzás, a vérnek a fejbe tódulása és a láb gyakori hidegsége olyan bajok, melyek legnagyobbbrészt a vérkeringésnek a rendetlen székelés következtében keletkező pangásából származnak; az ilyen esetekben a természetes „Ferenc József” keszürviz szabályszerű és könnyű ürülést hoz létre, minek folytán a bántalmak csökkennek s a közérzet javul.

MOZGOKEPSZINHAZ.

— **Házasodjunk anyós nélkül.** (Vigjáték-est az Apollóban.) Az idény legpompásabb vigjáték-filmjét mutatta be az Apolló-színház. A zsúfolásig megtelt nézőtér zajos jókedvvel kísérte végig a rendkívül ötletes filmet. A darab bonyolult meseszövege oly sok finom szellemességet és groteszk helyzetet hoz a néző elé, hogy nem fogy ki a kacagásból. A szabadságáról lemondani nem tudó és a háza anyós körül folynak a derűs események. A darab szereplői a mozi legkiválóbb komikusai közé tartoznak, akiknek fenséges alakítását kitörő ismeréssel fogadta a premier publikuma. A nagyszabású vigjáték mellett az „Arany szív” című remek drámai filmet mutatta be mai műsorán az Apolló. Megértő meleg szívek kintartó harca ez a megható drámai esemény. A főszerepet Emilia Sannon, a kedvelt dán színésznő játssza. Az új műsor még csütörtökön megy.

— **Henny Porten** ma az Erzsébet-mozgósínházban. Lehullt bilincsek című 4 felvonásos megható társadalmi drámában látjuk viszont a nagytehetségű bájos német művésznőt. Egy szerencsétlen fogadott leány szerepében látjuk e képen a művésznőt, aki ellentétben lelketlen mostoha anyjával, nem bírja elnézni szegény, beteges nevelőapja kinlódásait s egy al-

kalommal idegen pénzhez nyúl, amiért az ügyész vádolása folytán elítélik. Szegény lánynak mint grófné sincsen nyugta, mert férje ezért szemrehányást tesz neki s nem akarja felismerni benne a nem bűnös hajlamot. Végre azonban még is megnyugvást és boldogságot talál a sok izgalmas idők után az ügyész oldala mellett. — Vasárnap a Sátán szereime Emilia Sannon a főszerepben.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Pályázat ipari munkásjutalmakra.** Az aradi kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet a kereskedelemügyi miniszter által a kamara kerülete számára létesített öt, egyenként száz koronát tevő állami munkásjutalomra, folyó évi október 15-i határidővel. Közelebbi feltételek a kamarai irodában tudhatók meg.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A. F. Kudzsir. Szállítási igazolvánnyal szállítható.

R. B. Ilyesmit csak teljes névaláirással közölhetünk.

A szerkesztésért felel:

Stauber József

23210—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a tüzelőanyagokkal való takarékoság tárgyában kelt 3382—1917. M. E. sz. rendelete folytán közhírré teszem a következőket:

Gázipillangó égők használata tilos.

Mindenemü belső vagy külső hatáskeltésre szánt reklámvilágítás, továbbá név- és cégablak és ezekhez hasonló megvilágítása tilos.

Az üzletek kirakatai csak a sötétség beálltától s csak záróráig világíthatók.

A használaton kívüli helyiségeket világítani tilos.

Szállodákban a lépcsőn és fo-

lyosón kívül csakis a lakott szobák s ezek is csak egy-egy égővel világíthatók.

Korcsolya pályákat világítani tilos.

Magánháztartásokban legfeljebb 3 lakószobát és a konyhát szabad világítani.

Az összes melegvízszolgáltató központi berendezéseket csakis szombati napon, nyilvános fürdőket pedig csak vasárnapon és ezenfelül a hét három napján szabad üzemben tartani.

Üzlethelyiségek, szállodák, vendéglők, kávéházak, színházak, hangversenytermek, egyleti és gyülekező helyiségekben csakis a jelenlevők befogadására szükséges s az üzemhez nélkülözhetetlen helyiségeket szabad fűteni.

ZÁRÓRA.

A nyilvános étkező helyiségeket (vendéglők, korcsolyák, italmérő vagy elárúsító helyek, kávéházak, cukrászdák stb.) ha reájuk hatályban álló jogszabályban még rövidebb záróra nincs megállapítva, esti 11 órán túl nyitva tartani és reggeli öt óra előtt kinyitni nem szabad.

E rendelkezés nem vonatkozik a vasuti vendéglőre.

Éjjeli 11 óra után magánlakásokban nem szabad vendégül látni oly egyéneket, akiknek ott tartózkodása a szokásos vendéglátás körén kívül esik.

A mozgófénykép vállalatok előadását ideje hétköznapokon napon-ta 5 órát meg nem haladhat.

Nyílt árusítási üzleteket, az azokhoz tartozó irodai és ruhár-helyiségekkel együtt regeli 6 óra előtt kinyitni és esti 7 órán túl nyitva tartani, azokat a nyílt üzleteket pedig, melyekben élelmű vagy egyedárusítási cikkeket árusítanak, reggeli 5 óra előtt kinyitni és esti 9 órán túl nyitva tartani nem szabad.

Aki a jelen rendeletet vagy a hatóságnak e tárgyban kibocsátott rendelkezését megszegi, vagy kijátsza, vagy annál közreműködik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Arad, 1917. szeptember 16.

Greén, főkapitány.

Fehér, száraz

házi szappan

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszerháza

Arad, Andrásy-tér 22. sz.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruhaiknak

klirtására legjobban szor. **PETRIS** folyadék, ára 2 kor. és **HADAR** hintőpor, ára 2 kor.

Szörvesztő-

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmat. n szőrejt aró, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen el távolítható. Ara utasítására 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerháza

Arad, Andrásy-ut 22. szám.

A szépeégápolás titka a felhasznált szépség-szerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyeket bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arczenőse. Kis tégl 1-50 kor. Nagy tégl 2-50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappal használatra. Egy tégl 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fillér

Rozsnyay Serail Arcopera. Lehető finomságu. Orám, fehér, róza és testáznokban Egy dob. ára 2 korona

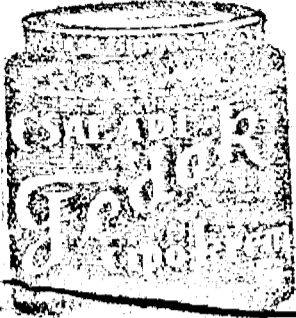
Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvírág, Ibolya, Loin du bal orán, róza, róza, Serail. Uvegje 1 kor 50 fillér.

Kapható a készítőnél

184

Rozsnyay Mátyás gyógyszerháza Arad, Szabadság-tér.

meri ön már
a 100-as
CSALÁDI
FEDÁK
CIPÓKRÉMET
üvegtégelyben.

Egy üvegtégely a legnagyobb háztartásban is egy hónapra elegendő.
Mindenre kapható.
Tökéletes a szállítás során a csomagokat ügyelmeztetül óhajtom a t. fogasztó közönséget, hogy öszi és téli szükségleteit már most bebiztosítsa szíveskedve.

Hadász Telemondó utód
Budapest, V. Bányász-utca 15. sz.

Hízeladások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalom. Az ország minden részén birtokok, Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízásokat kér

Halmaj József
adásvételi közvetítő iroda.

Lakás: Deák Ferenc-utca 2.
Telefon 726. 2309

23533—1917.

HIRDETMÉNY.

A városi árvaházban egy felügyelő alkalmazása vált szükségessé, aki a városi árvák felett a felügyeletet gyakorolja.

Ezen állásra művelt, kifogástalan életű magános nők pályázhatnak. Az állás tiszteletdíja a következő: havi 60 korona fizetés, lakás, fűtés, világítás és ételmezés.

A teendőkre vonatkozó részletes felvilágosítást az árvaház igazgatója adja meg. Az állás f. é. október hó 1-én lesz elfoglalandó.

A kérvények f. hó 26-án déli 12 óráig Arad szab. kir. város polgármesteri hivatalánál nyújthatók be.

Arad, 1917. évi szeptember 15.
A városi tanács.

Nagymennyiségű pléh pant
eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Hirdetmény

Almásregres hegyközség elöljárósága ezennel közli, hogy az almásregresi szőlőhegyen

a folyó évi szüret

1917. évi október 1-én veszi kezdetét. 6575

Almásregres, 1917. szept. 20.

Elöljáróság.

1917. évi 3868. szám.

Termelt III-ad rangú tölgy vasuti talpfa eladása.

A lippai m. kir. főerdőhivatal részéről 509 darab III-ad rangú M. sz. szabványu tölgy vasuti talpfa, zárt írásbeli ajánlatok útján, nyilvános versenytárgyaláson fog eladatni.

Az ajánlatok 1917. évi október hónap 29-én déli 12 óráig nyújthatók be a lippai m. kir. főerdőhivatalnál, ahol azok október hó 30-án délelőtt 9 órakor nyilvánosan bontatnak fel.

A készletek csoportosítását, valamint a kikiáltási árakat és bányapénzt feltüntető kimutatás, árverési, egyszersmind szerződési feltételek, ajánlati úrlap és boríték a m. kir. főerdőhivatalnál Lippa (Temesmegye) díjtalanul szerezhetők be.

Lippa, 1917. évi szeptember hónap.

6571

Galsa hegyközség.

16—1917.

Hirdetmény.

Alulírott közölném, hogy Galsa községben

az általános szüret

október 1-én veszi kezdetét.

Galsa, 1917. szept. 26-án.

Martics Gyula,

elnök.

6570

980—1917.

Tornova község elöljáróitól.

Árverési hirdetmény.

Közölném, hogy Tornova község tulajdonát képező egy darab kiselejtezt magyar fajta tenyészbika f. évi október hó 7-én d. e. 9 órakor a község házában tartandó nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Tornova, 1917. évi szeptember hó 23-án.

6572

Elöljáróság.

1782—1917.

Árverési hirdetmény.

Oszentanna község kiselejtezt két darab bikája és tíz darab sertés kanja az Oszentanna község házában 1917. évi szeptember hó 29-én délelőtt 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés ellenében eladatni fog.

6577.

Községi elöljáróság.

Használt ólom megvételre kerestetik.

A Magyar királyi belügyminiszterium és a magyar kir. kereskedelmi miniszterium által engedélyezett, valódi **HERSKOVITS-féle citromizból készült**

CITROMIZ PÓTLÓ,

mely teljesen pótolja a most amugy is behozatal hiányában drága citromot. Kellemes íze és jóságánál fogva felülmulja az eddig forgalomba hozott összes citrompótlókat. Egy kellemes ízű limonádéhoz egy kávés kanál, egy teához pedig 30 csepp elegendő. **Herskovits-féle citrom-pótló** kapható az összes elsőrangú fűszer- és csemegekereskedésekben. Egy kis üveg ára 1.70 korona, 1 nagy üveg ára 2.40 korona. **Viszont-elárnyaltoknak nagy áronedmény.** Képviselet:

Dr. J. Halm Domokos-utca 3.
Főraktár: Arad, Deák Ferenc-utca, Földes gyógyszerházzal szemben. Ügyelünk a Herskovits névre. 6197

Viszketegséget,

szömör, ruh leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleuch-féle eredeti

„BARNA ZSIR”

Nincsen szaga, nem piszkál. Mindig eredeti pecsétet Dr. Fleuch-féle kérésre. Próbá tégely 1.60 k., nagy tégely 2.—k. Családi tégely 9.—k. Kapható Aradon, Hajós Arpad gyógyszerháza, Andrassy-ter 22. 7151

Katonai parancsnokság hadbiztossága Temesvár.

J. 499944—1917. szám.

Bodnársásslállítás.

A hadiintézőségnek nagyobb mennyiségű szakszerűen vágott bodnársásra van szüksége.

A kerületen illetékes katonai élelmezési raktárhoz beszállított teljesen száraz sásért q-ként ha katonai legénység által 3 (három), 6 (hat) korona térítetik meg, pedig ha saját munkások által vágatik, 16 (tizenhat) korona.

Ajánlatok a temesvári katonai parancsnokság hadbiztosságához, az előreláthatóan beszállítandó mennyiségek megjelölése mellett, legkésőbb f. évi október 5-ig nyújthatók be.

Katonai parancsnokság hadbiztossága 6558 Temesvár.

Dán teavajat

árusítunk e héten csütörtökön és pénteken délelőtt 8—12-ig. 1/10 darab maximális ára 1.45 korona, egy család legfeljebb 4 darabot kaphat (5 korona 80 fillér). Aprópénzt kívánunk. 6566

Tejesarnok.

Földbirtokoknak

- 35 évre 7% annuitás teljes árfolyam,
- 50 évre 6% annuitás teljes árfolyam,
- 63 évre 4.85% annuitás 95% árfolyam
- 65 évre 5.56% annuitás 90% árfolyam mellett, továbbá

aradi házakra

50 évre 6% annuitás 98% árfolyam (rövidebb időre is) mellett törlesztéses és váltó kölcsönöket folyosított, valamint kisebb-nagyobb birtokok, házak eladását és parcellázásokat vállal:

Bonyhádi József

Arad, Kapa-utca 47., d. u. 2-től.

Birtokok és házak eladására előjegyzve. 7.11

Kifutófiu

jó fizetéssel felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Használt csomagoló papir megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban.

